

8

XLVIII. LETNIK
NOVEMBER 1965

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Lovec

XLVIII. LETNIK ST. 8 NOVEMBER 1965

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto
J.
Ivanjšič

Foto P. Adamič

Priprave za nov republiški lovski zakon

Najvažnejši točki na seji upravnega odbora Lovske zveze Slovenije 9. oktobra letos sta bili prispevek v lovski sklad LZS za lov. l. 1965/66 in nov republiški lovski zakon.

O pripravah na nov republiški lovski zakon je poročal tajnik LZS in predsednik organizacijske komisije Mitja Vošnjak med drugim naslednje: Napravili smo vse, da v Sloveniji ne bi prišlo do dveh vrst osnutkov, kar se je dogajalo v zveznem merilu. Znano je namreč, da zvezni lovski zakon ni zagledal belega dne tako dolgo prav zaradi tega, ker je na eni strani nastopala s svojimi osnutki lovska organizacija, na drugi pa zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo. V izogib temu Lovska zveza Slovenije konstruktivno sodeluje z republiškim sekretariatom za gospodarstvo oziroma njegovim odsekom za lovstvo. Načrt novega republiškega zakona je rezultat takšnega sodelovanja, saj so pri njegovi izdelavi sodelovali predstavniki obeh strani. V nekaterih drugih naših republikah ni prišlo do takega sodelovanja, npr. na Hrvaškem. Na žalost je zakonodajalec pri zveznem zakonu šel v podrobnosti, zato republika več zadev ne bo mogla urejati samostojno. Kjer je le možno, pa bomo zadeve uredili razvojni stopnji našega lovstva primerno. V tem pogledu republike ločijo cela obdobja. Iz osnutkov republiških lov-

skih zakonov je razvidno, da npr. v Srbiji teže k regalnemu sistemu, na Hrvaškem pa k zakupnemu. Naš osnutek odraža stanje našega družbenega razvoja.

V našem osnutku izhajamo iz obstoječega stanja. Lovišča so dana v gospodarjenje lovskim družinam in lovsko-gospodarskim organizacijam. Ne menja se upravljalce, menjajo se samo pravne in gospodarske osnove.

Zanimiva so vprašanja glede lovnihi dob. Menimo, da te ne bi smele biti ozko odrejene, kot doslej, kar nas često sili, da dovoljujemo vrsto izjem. Absurd je npr., da je po zakonu medved vse leto zaščiten in ga vendar lovimo; tudi kozorog je povsem zaščiten in vendar dopuščamo odstrel; enako velja glede mufiona, fazanke itd. Naše mnenje je, da je lovno dobo treba določiti širše in dati možnost za njeno skrajšanje, če je potrebno, nikakor pa ne za podaljšanje.

V uvodu novega republiškega zakona želimo dati lovu tudi moralno-etični poudarek, česar zvezni zakon nima. Divjad je sestavni del bogastva republike in naj zato uživa zaščito družbene skupnosti, poglobitna naloga lovcev pa je, da jo čuvajo in gojijo. Skratka, želimo vključiti tudi misli znanstvenih delavcev s področja lovstva iz 27 držav na VII. kongresu, ki je bil letos septembra v Beogradu in Ljubljani.

Čeprav novega republiškega zakona še ni, se zvezni oziroma temeljni zakon uporablja neposredno. Določila zveznega zakona so torej že obvezna. V 55. členu določa, da morajo lovske organizacije do 31. decembra letos svoje poslovanje prilagoditi temu zakonu in če tega ne

store, se jim sme lovišče odvzeti. Zato naj vse LD in LZ o določitih tega zakona temeljito razmislijo. Opozarjamo na bistveno:

Lovske družine morajo do 31. decembra letos z občinskimi skupščinami skleniti pogodbo o gospodarjenju. Sekretariat za gospodarstvo predlaga časne pogodbe, ker vseh vprašanj sedaj še ne bi bilo možno urediti.

Lovske družine bodo morale izdelati tudi lovsko-gospodarske načrte, vendar bo rok o predložitvi teh v potrditev določil šele novi republiški lovski zakon. Dokler pa ti načrti niso sprejeti, je treba z lovišči gospodariti po letnih načrtih, ki jih je do konca tega leta predložiti v potrditev občinskimi skupščinam. Z občino kot ustanoviteljem lovišča je potrebno sodelovanje in pri tem ne čakati na iniciativo z njene strani. Lovske družine naj začno same in najdejo pot do nje.

Na prvih občnih zborih morajo vse lovske družine vskladiti svoja pravila z zakonom. Enako LZ in LZS. Ker bo pravzaprav v celoti možno to šele po sprejetju republiškega lovskega zakona, bodo lovske organizacije v tem letu namesto občnih zborov izvedle le letne konference.

Novi temeljni zakon ne predvideva vskladitve meja lovišč s političnimi mejami občin. Ostanejo torej v veljavi lovsko-gospodarske meje. Toda pojavljajo se enostranski poskusi zaokroževanja in združevanja lovišč brez privolitve lovskih družin, kar je seveda protizakonito.

Po 33. členu temeljnega zakona o lovstvu je prepovedan izvoz trofej v inozemstvo brez trofejnega lista, kar naj lovske družine posebno upoštevajo sedaj, v sezoni za inozemce.

Zaostruje se vprašanje sredstev iz lovišča. Že zvezni zakon določa, da se vsa sredstva, pridobljena od lova, vračajo nazaj v lovišče. To načelo pa bo v novem republiškem zakonu še bolj poudarjeno.

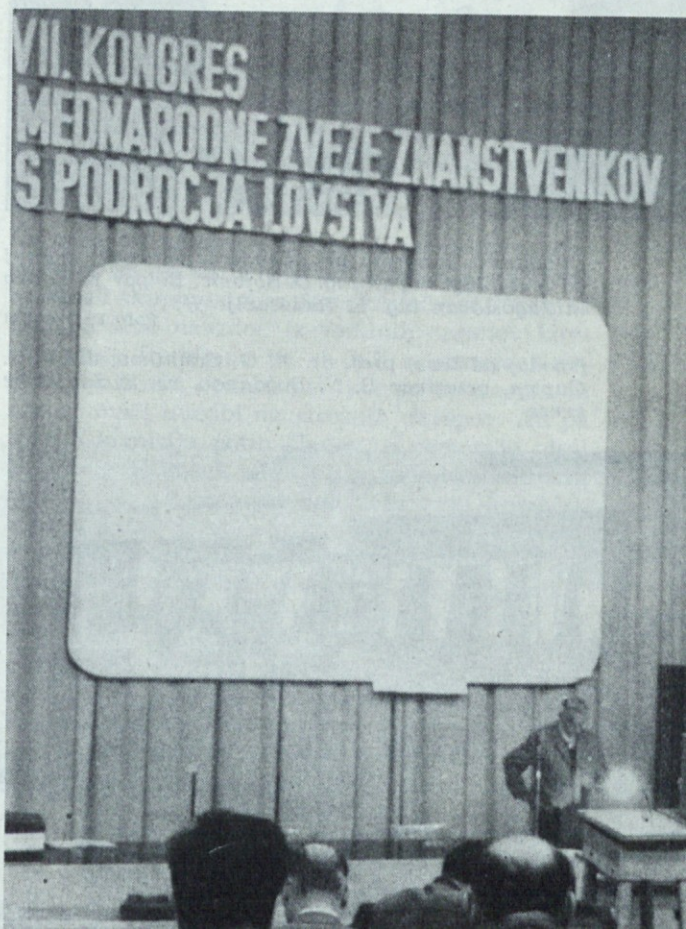
Osnutek novega republiškega zakona v podrobnostih še ni izdelan dokončno. Pregledala ga bo še komisija pri sekretariatu za gospodarstvo, nakar bo razposlan v razpravo lovskim družinam, lovskim zvezam in občinskim skupščinam. Upravni odbor LZS je sklenil, da ga bo Lovska zveza Slovenije razposlala lovskim družinam neposredno v dveh izvodih. Te naj ga čimprej pregledajo in pripombe pošljejo: en izvod neposredno Lovski zvezi Slovenije, drugega pa svoji področni zvezi. Na ta način bo komisija LZS imela gradivo čimprej pri rokah. Obstaja namreč možnost, da predlog zakona pride na obravnavo v skupščino Socialistične republike Slovenije že na kraju decembra letos. Pri analizi osnutka se bodo lovske družine seveda posluževale tudi zveznega temeljnega zakona o lovstvu, ki je v »Lovcu« št. 3/1965.

Upravni odbor LZS je na tej seji po večletni drugačni praksi prešel pri odmeri prispevka za lovski sklad na nove kriterije. Za to je bilo potrebno daljše delo. Doslej se je ta prispevek nam-

reč odmerjal bolj »na oko«, ker ni bilo pravega izhodišča. Šele bonitiranje lovišč daje to možnost. Delna ovira pri tem pa je, da je naše bonitiranje izvršeno le za zajca, fazana, jerebico in srnjad. Upravni odbor LZS se je na predlog gospodarske komisije LZS odločil, da za navedeno divjad vzame kot osnovo vrednost bonitiranega odstrela, za jelenjad, gamse in divje prašiče pa vrednost povprečnega odstrela zadnjih petih let. Zaradi stroškov z mrhovišči pri tem ni upošteval odstrela medvedov, kot tudi ne odstrela fazanov, nabavljenih in spušenih v lovišča. Pri izračunu so bile upoštevane enotne, povprečne cene posameznih vrst divjadi za vso Slovenijo. Vsi odborniki oziroma zastopniki področnih zvez so se s ključem za odmero prispevka v načelu povsem strinjali, nekateri pa so negodovali nad prikazanim staležem divjadi, češ da v loviščih njihovih zvez ni tolikšen. Nerealno prikazani rezultati so se to pot preoblikovali v dinarje, zato bo prispevek, odmerjen na osnovi pretiranih ocen prizadel družine, ki so pri navajanju staleža pretiravale, v največ primerih zato, da bi imele čim višji odstrel. V razpravi se je pokazalo, da bodo pri bonitiranju v nekaterih lovskih zvezah oziroma družinah potrebne korekture, ki bodo izvršene s sodelovanjem odseka za lovstvo pri Institutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije.

Fr. Cvenkel

Pogled v dvorano elektrotehniške fakultete v Ljubljani, kjer se je nadaljeval kongres Foto M. Svabić

VII. kongres mednarodne zveze znanstvenikov s področja lovstva

Dne 23. 9. zjutraj je prišel v Beogradu z delovnim programom VII. kongres mednarodne zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva. Kongres je začel z otvoritvenimi besedami Berto Tičak kot predsednik organizacijskega komiteja kongresa, ki mu je sledil pozdravni govor Svetislava Stefanovića, predsednika Zveze lovskih organizacij Jugoslavije.

Kongresa so se udeležili številni ugledni znanstveni delavci s področja lovstva, ki so zastopali 27 držav. Velik del teh udeležencev je na kongresu nastopil tudi z referati iz najrazličnejših področij lovske znanosti.

Udeleženci kongresa pri odhodu iz dvorane: (zgoraj od leve) Jugoslovan ing. D. Bojović, Bolgar K. Popov in Jugoslovan ing. L. Radosavljević;

Foto F. Cvenkel

(spodaj od leve) prof. dr. A. G. Bannikov, dr. V. F. Gavrin, veterinar B. N. Bogdanov, vsi iz Sovjetske zveze

gresu nastopil tudi z referati iz najrazličnejših področij lovske znanosti.

VII. kongres znanstvenih delavcev s področja lovstva je bil po številu udeležencev kot po številu prijavljenih referatov do sedaj najbolj obiskan kongres te organizacije, ki je bila osnovana pred 10 leti v Düsseldorfu z namenom, da povezuje med seboj vse tiste, ki se z lovstvom ukvarjajo kot z znanostjo in ga tako postavljajo na isto raven z ostalimi kulturnimi in gospodarskimi dejavnostmi.

Upravičenost in potrebo obstoja mednarodne zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva je med drugim vidno dokazal tudi njen VII. kongres s svojimi 190 udeleženci in preko 100 kvalitetnimi referati znanstvenikov iz najrazličnejših delov sveta.

Iz referatov so bila razvidna prizadevanja obnavljati najrazličnejše teme s področja lovske znanosti, z namenom koristiti divjadi, ki jo današnji razvoj različnih človeških dejavnosti vse bolj in bolj ogroža. Ta misel — namreč divjad in njen obstoj v pogojih vse bolj se razvijajočega modernega gospodarstva, ki oži in spreminja okolje, v katerem divjad živi ter vpliva tudi na divjad neposredno — je bila tudi osnovna misel VII. kongresa.

Iz del znanstvenikov, ki so obravnavali to misel na podlagi izkušenj in razmer v najrazličnejših deželah z njihovimi različnimi pogoji, je bilo jasno vidno, da je možno obdržati vse vrste divjadi, tudi v spremenjenih razmerah okolja, s pogojem, da se tega problema lotimo načrtno, na znanstveni osnovi, ki edina lahko daje pravilne praktične zaključke.

Zaradi številnih referatov, predloženih VII. kongresu, sta bili osnovani dve delovni skupini, katerih zasedanja so potekala vzporedno. Referati, ki so obravnavali okolje divjadi neposredno, so bili obravnavani v skupini »divjad v sodobni biocenoz«. Medtem, ko so bili referati, ki so obravnavali teme iz fiziologije in patologije divjadi ter vpliv kemijskih sredstev in moderne tehnike na divjad obravnavani na posebnih vzporednih zasedanjih. Zasedanja so potekala 23., 24. in 25. 9. v Beogradu, ter se po prekinitvi dne 26. nadaljevala 27. ter 28. 9. v Ljubljani. Zaradi številnih referatov je bilo kljub dvema ločenima skupinama nujno omejiti čas za predvajanje posameznega referata le na najbistvenejše ter diskusijo, v kateri so si znanstveni delavci izmenjali svoje izkušnje, omejiti le na skupine sorodnih referatov. Zaradi številnih različnih tem, obravnavanih na kongresu, je bilo delo kongresa prav tako plodno kot tudi izredno naporeno za vsakega, ki je hotel izvajanjem slediti. Dne 24. 9. popoldne je bil za udeležence organiziran obisk lovišča Ečka s Perlezko baro, kot znanega biotopa močvirskih ptic ter fazanerije v Dobanovcih in psarne v Surčinu. Dne 26., na poti iz Beograda v Ljubljano, pa so udeleženci

Ruski zoolog M. A. Kolosov, šef kmetijskega instituta v Balašini, ZSSR

Foto F. Cvenkel

kongresa obiskali lovno gozdarski obrat Belje, kjer so lahko nazorno videli rezultate gojitve velike divjadi v pogojih modernega gozdarskega in poljedelskega gospodarjenja. 27. 9. je kongres nadaljeval delo v Ljubljani z zasedanjem v predavalnici elektrofakultete na Tržaški cesti. Delo kongresa v Ljubljani se je nadaljevalo po pozdravnih besedah predsednika Lovske zveze Slovenije dr. Jožeta Benigarja. 28. 9. pa je bil zaključen delovni program kongresa in sprejet zaključek, da bo VIII. kongres čez dve leti na Finskem.

Kot zaključni del kongresa je bila organizirana za udeležence ekskurzija iz Ljubljane preko Bleda na Vršič in v Trento, v alpsko lovišče Triglav, nato pa preko Nove Gorice in Kopra v Pulo, kjer so si udeleženci lahko ogledali moderno vzrejo male divjadi. Nato so nadaljevali pot preko Opatije, Reke in Delnic v Kočevje, v vzorno lovišče velike divjadi na območju gozdov visokega krasa. Ekskurzija je bila zaključena 2. oktobra v Ljubljani.

Za lovce in znanstvene delavce na področju lovstva v naši državi pomeni dejstvo, da jim je bila zaupana organizacija VII. kongresa mednarodne zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva, priznanje, ki so ga z zelo dobro organizacijo kongresa tudi opravičili.

ing. Anton Simonič

Poglavje o politiki, demokraciji in zakonitosti

(Nadaljevanje in konec razprave
»O jelenjadi in še o čem«)

Franci Strle

Politika je veda, ki uči, kako ravnati, da si nekdo ohrani podporo množic in da z njihovo pomočjo doseže zastavljene cilje. Če se torej nekdo bje za napredna načela, mora delati tako, da si pridobi čim več zaveznikov, ki mu bodo na podlagi lastnega znanja in prepričanja pomagali do zmage. Red bi bil, da bi se pristaši »naprednih načel pri odstrelu jelenjadi« oprli na napredne oziroma pozitivne sile v lovskih družinah, ki jih ni malo, in da bi pripravili ugodna tla za potrebne ukrepe. Takšno pripravo bi lahko zagotovila obsežna razprava o nakazanem problemu in med to razpravo bi bilo treba pridobiti večino lovcev prizadetih družin, da bi zavestno sprejeli nove ukrepe in se borili za njihovo uresničitev. Takšna praksa bi bila tudi v skladu z doseženim družbenim razvojem, ko zmeraj več pravic, s tem pa tudi dolžnosti pripada občanom in proizvajalcem. V obravnavanem primeru pa ni bilo tako. Z nepremišljenimi, nedemokratskimi in protizakonitimi ukrepi se je po družinah ustvarila nasprotna enotna fronta. Poglavitna nepremišljena ukrepa sta bila prepoved lova s potiskanjem in uvedba glob. Pa če bi bili uvedli samo globe za prekoračen odstrel jelenov in za odstrel bodočih plemenjakov kategorije II a, s čemer bi po njihovi logiki morali udariti tudi po pogonih, bi morda celo uspeli. Danes je stanje tako, da jih nihče več ne bo poslušal niti v dobrem kaj šele v zmotnem. To pa je škodljivo vsemu lovstvu.

Če se nekdo zavzema za demokratičnost od sebe navzgor in če se bori proti samovolji določene osebe ali skupine, mora demokratičnost dopustiti tudi od sebe navzdol. Iz vodilnih organov Lovske zveze Ljubljana pa so bili odstranjeni nekateri tovariši, očitno zato, ker so ugovarjali in nasprotovali uvedbi neustreznih ukrepov. Ali pa tisto s komisijo petih članov, o čemer je pisal že Pavle Zrimšek. Takšni psevdodemokratski napleti, ko se prepusti odločitev neki komisiji, katere sestav je vodeča stran že poprej spretno pripravila, v organih samoupravljanja po gospodarskih organizacijah niti niso tako redki, zato je toliko bolj prav, da z njimi v lovstvu obračunamo. Pooblastila omenjene komisije niso v skladu s pravili in z demokratično prakso, zato tudi njeni sklepi ne morejo biti veljavni.

Pavle Zrimšek je postavil vprašanje zakonitosti za uvedbo glob. Vprašanje je znova živo, ker so prav te globe pred nedavnim začeli izterjevati.

Lovska organizacija je društvo. To je ustavno sodišče SRS v znani razsodbi jasno poudarilo. Dasi imamo v naši organizaciji disciplinska razsodišča, lahko ta izrekajo le moralne kazni (opomin, ukor, izključitev), denarnih pa nimajo pravice. Zvezni temeljni zakon o lovstvu je uvedel lovske inšpekcije. To je bilo nujno, saj je lovska organizacija po malem že začela postajati država v državi. Lovske inšpekcije se ustanavljajo pri družbenopolitičnih skupnostih, to je občinah in republikah. Lovski inšpektorji izdajajo odredbe s pismeno odločbo (46. člen). Če lovski inšpektor pri svojem delu spozna, da je bil storjen prekršek, gospodarski prestopok ali kaznivo dejanje, mora brez odlašanja predlagati uvedbo postopka za prekršek oziroma naznaniti gospodarski postopek ali kaznivo dejanje javnemu tožilcu, ki je pristojen za uvedbo postopka (47. člen). Z denarno kaznijo za prekršek lahko kaznuje samo sodnik za prekrške po predpisanim postopku, za gospodarske prestopke pa gospodarsko sodišče. Globe, ki jih je predpisala že omenjena komisija LZ Ljubljana ali pa tiste, za katere so se zedinili na koordinacijskem sestanku v Kočevju, so torej nezakonite in dosti neumen je, kdor jih plača.

Poborniki glob so se te nezakonitosti kmalu zavedli, zato so jih preimenovali v »prispevke za gojitev jelenjadi«. Mimogrede bodi povedano, da nam poseben sklad za gojitev jelenjadi ni potreben, ker vse gojitvene posege financirajo družine same. Da bi pa samo zato ustvarjali gojitveni sklad, da bi ga potem delili, je nesmiselno. Doslej imamo s takšnimi skladi slabe izkušnje in je bolje, če jih ni. Po Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o lovu SRS, ki pa še ni upošteval določil temeljnega zakona o lovu, določi prispevke družin v lovske sklade občni zbor lovske zveze s pritrditvijo sveta občinske skupščine, pristojnega za zadeve lovstva (15. člen). Takšne prireditve pristojni organi občin za gojitveni sklad jelenjadi še niso dali, zato so tudi v »prispevke« preimenovali denarne kazni nezakonite. Zdi pa se mi potrebno opozoriti, da je citirano določilo nekoliko preširoko, ker bi moral zakon predpisovati, da vse prispevke članstva in lovskih družin določajo društvena pravila (statut), seveda s pritrditvijo oblasti. Določanje prispevkov s pravili omogoča namreč večjo demokratičnost, saj mora iti osnutek pravil v široko razpravo še pred glasovanjem, na občnih zbore pa morajo zastopniki družin večinoma glasovati, ne da bi se poprej posvetovali s članstvom svojih družin, torej nepripravljeni. Pa še nekaj. Prispevki za lovske sklade se lahko določajo za vse družine enako, oziroma na temelju bonitete lovišč, nikakor pa ne na temelju napak pri opravljanju lova.

Lovska organizacija bi bila upravičena zahtevati le odškodnino za povzročeno škodo na divjadi,

npr.: prekoračen odstrel, zastreljena divjad, divji lov in morebiti tudi za odstrel bodočih plemenjakov. V tem primeru pa kot oškodovanec nastopa lahko le lovska družina, saj po pogodbi z občinsko skupščino (20. člen) in na temelju lovskogospodarskega načrta, potrjenega od občinske skupščine, upravlja z loviščem (26. člen). Odstrel, naj bo pravilen ali nepravilen, pa tudi ni nikdar dejanje družine, ampak vselej dejanje posameznega lovca. Zato ni mogoče odškodnine terjati od družine, marveč bi jo lahko terjali samo od posameznika.

Lovske družine imajo možnost, da s poslovniki predpišejo takšne ali drugačne ukrepe za izboljšanje odstrela jelenov in jelenjadi sploh, torej lahko predpišejo tudi denarno odškodnino. Pametneje pa se mi zdi, če pogostejše uporabljajo moralne kazni, kamor spada tudi prepoved odstrela jelenov in druge plemenite divjadi za eno leto ali celo za več let.

Res je, da nepravilen odstrel jelenov in jelenjadi sploh v eni družini škoduje tudi sosednjim družinam, oziroma širši lovski skupnosti. Zato pa ima ta skupnost vse možnosti, da pri potrjevanju odstrelnega načrta takšno početje prepreči oziroma sankcionira, da recimo tam, kjer pogosto padajo Ila jeleni, odstrel jelenov zmanjša za tretjino ali polovico ali pa ga za določeno dobo celo popolnoma prepove. Takšen ukrep ne bo povzročil odpora ali negodovanja, ker ga bo večina družin lovske skupnosti v lastno korist podprla. Ob takšni praksi oziroma politiki je potem takem največ poročstva, da bomo napredna načela pri odstrelu jelenjadi čimprej uveljavili.

Kar zadeva politiko, še nekaj o sestavi lovskih družin in o umestnosti lovskih zvez. Mišljenja nekaterih so, da ne bo škode, če bi iz lovskih družin izstopila večina članstva, češ da bo iz mest lahko prišlo dovolj lovcev, ki bodo pri lovu na jelenjad pravičnejši od dosedanjih. Takšno pojmovanje pa se mi zdi grobo zgoreno in škodljivo. Predvsem moram poudariti, da je treba najprej graditi na že doseženem, ne pa kratkoročno dosedanja prizadevanja uničiti in začeti znova. Drugič pa morajo biti lovske družine vsaj z 80 odstotki članstva zakoreninjene v krajevnem prebivalstvu. Prebivalstvo le tako lovcev ne bo postrani gledalo, saj lovski »gospodi« ni bilo nikdar naklonjeno. S tem bodo spodrezane tudi moralne korenine divjemu lovu, ki je v preteklosti največ nastajal kot odpor proti posebnim pravicam izbrancev. Drugi razlog za takšno načelo je v tem, da je dober lovec le tisti, ki tedensko preživi vsaj dan ali dva v lovišču (tudi izven lovne sezone), ki torej lovišče in divjad v njem dobro pozna. Oddaljenim mestnim lovcem kljub sodobni tehniki največkrat to ni mogoče, ker imajo polno raznih zadržkov in ker jih zmotijo druge vabljive reči, če pa le uspejo, prihajajo

Foto
P. Adamič

lahko samo od sobote na nedeljo. Kaj pa med tednom, kaj pa krmljenje in druga dela v lovišču? Lovske družine imajo glede tega slabe izkušnje, zato se takih članov upravičeno otepajo. Nadalje sem mnenja, da so se področne lovske zveze že preživele in da so na sedanji stopnji lovstva nepotrebne. Že pred sedmimi leti smo razpravljali o bazenskih lovskih skupnostih, ostali pa smo pri starem, češ da področja nekdanjih okrajnih lovskih zvez nekako ustrezajo lovskim bazenom. Pri takšni polovični rešitvi smo ostali tudi lani. Nobenih razlogov pa ni, da reorganizacijo lovstva še nadalje odlašamo. Treba je organizirati zaključene in večje lovske skupnosti, kot so same spontano nastale. Ponekod zares lahko prevzamejo to vlogo dosedanje lovske zveze, vendar je pri tem nujna sprememba naslova v skupnost, ki obsega tudi ustrezne vsebinske spremembe v primerjavi z dosedanjimi in z dosedanjo prakso. Končno se mi zdi, da bi morali načelo dotacije uveljaviti tudi v lovskih vrstah. Napake, o katerih sem govoril, so prav posledica dejstva, da so nekateri izgubili čut za mero in pravičnost. Človek, ki zanemari demokratičnost in zakonitost, ne more biti učitelj. Sploh pa se mi zdi, da smo sami zmožni mnogo bolj premišljeno oblikovati smernice za gojitev jelenjadi. Sam bi to storil takole:

1. Brez odlašanja je treba ustanoviti Skupnost za gojitev jelenjadi, ki naj poleg obravnavanih zajame še jelenja lovišča iz bivših okrajev Postojna in Kočevje. V to skupnost naj bi se včlanili tudi obe gojitveni lovišči »Rog« in »Snežnik«, kar bo v njuno in splošno korist. Izdelajo naj se pravila in določi sedež skupnosti. Vodilni organ skupnosti, sestavljen iz predstavnikov lovskih družin in gojitvenih lovišč, naj bi obravnaval in potrjeval odstrelne načrte ter sprejemal druge ukrepe za gojitev jelenjadi. Volil bi tudi enotno strokovno ocenjevalno komisijo.

2. Uvesti je treba enotne knjige in enotne obrazce za spremljanje odstrela jelenjadi. Knjige naj bi vsebovale sledeče rubrike: kraj, čas in način uplenitve, teža iztrebljene živali, teža trofeje, ocena trofeje, ugotovljena starost, kategorija, morebitne beležke o bolezni ter ime in priimek uplenitelja.

3. Pri ocenjevanju trofeje mora biti navzoč uplenitelj in predstavnik lovske družine (gospodar). Komisija naj bi trofeje obdržala toliko časa, da bi posamezni njeni člani priredili strokovna, poučna in nazorna predavanja za lovce vseh družin z jelenjadjo ali pa organizirali seminarje.

4. Čim prej je treba izdelati enostavna in nazorna navodila za odstrel jelenov, košut in telet.

5. V odstrelnih načrtih je treba število telet za odstrel izravnati s seštevkom števila odstrelnih jelenov in košut ter odstrelne načrte dosledno izvajati.

6. Natančneje določiti dobo gojitvenega odstrela in dobo za redukcijski odstrel.

7. Vse nastale probleme reševati sproti in po demokratični poti. S tem niso izključeni energični ukrepi za uveljavitev enotne gojitvene in odstrelne politike.

Uspehi se ne bi pokazali takoj po uveljavitvi predlaganih ukrepov, ki bi bili vsekakor revolucionarni. Stanje bi se izboljševalo počasi in postopoma. Sistematično zbrani podatki iz daljšega časovnega razdobja bi morda pokazali na nove zakonitosti in morebiti na potrebne nove ukrepe. Samo takšna postopna pot od doseženega k predvidenemu in od manj zahtevnega k bolj zahtevnemu je metodološko pravilna in tudi ne bi izzivala neugodnih notranjih pretresov v lovski organizaciji.

Popravek: Lovec št. 7, stran 199, drugi stolpec, 5 vrsta ... ne IIB, ampak IIA; stran 200, drugi stolpec, 22. vrsta ... namesto »če bomo imeli« — »če bodo imele« ...

Še nekaj misli in pripomb k pravdi o lovu na jelena

Tone Rus

Ker se je v zadnjem času dokaj razživela polemika o načinu lova na jelena, podajam tudi jaz nekaj misli in pripomb k tem razpravam. Morda mi bo kdo dejal, da se spuščam v področja, ki jih ne razumem. Mislim pa, da bi bila podoba okoli tega problema povsem drugačna, če bi se v našem glasilu o tej temi razpisali lovci, ki so sicer preprosti, imajo pa veliko opraviti z gojitvijo jelenjadi ter zavidanja vredne sposobnosti za razpoznavanje jelenjadi.

Zato bom skušal nekoliko osvetliti ta problem v povsem drugačni luči in opozoriti na nekaj zelo zgrešenih pojmovanj, ki sem jih zasledil v tej polemiki.

Če kritično ocenimo te razprave, mislim, da ne bom daleč od resnice, če povem, da se mnogi pisci vse preveč pasejo po tujih pašnikih. To je tudi razumljivo, saj iz lastnih izkušenj pač ne morejo ne vem kaj povedati. Prepričan sem namreč, če so imeli priložnost kdaj položiti jelena na dlako, se imajo verjetno za to zahvaliti lovcu-vodniku. Nesmiselno pa se mi zdi vso stvar prikazovati na vse mogoče načine. Ali ne bi bilo najbolj jasno in enostavno, če bi se poslužili — številke, ne pa iste stvari utemeljevali še z vsemogočimi procenti in tabelami. S tem se pač polnijo le dragocene strani »Lovca« po načelu, »zakaj preprosto, če je lahko zamotano«. Bodimo si že enkrat na jasnem, da je naše glasililo namenjeno zelo širokemu krogu preprostih lovcev, ki se za take reči kaj malo brigamo. Zato menim, da je takšno pisanje zanimivo le takrat, če pri branju ugotoviš, da je to plod lastnih izkušenj, ne pa poberavščina od raznih avtorjev. To velja zlasti za razpravi Rina Simonetija in Fr. Strleta. S tem pa njunega pisanja nikakor v celoti ne zavračam, pač pa si upam trditi, da se je s tem vsa zadeva okoli pravilnega načina lova na jelena še bolj zamotala. Priznam pa, da je Rino Simoneti kljub vsemu dosegel svoj namen in se z njegovimi zadnjimi ugotovitvami načelno strinjam. Preko te razprave podajam roko tudi vsem ostalim piscem, ki jih on tu navaža. Velika napaka obeh pa je, da sta prikazala oziroma zbrala podatke o pravilnem in nepravilnem odstrelu jelenjadi zgolj za območje LZ Ljubljana. Ali ne bi bili podatki o tovrstnem odstrelu, zbrani za območje LZS, zelo in mnogo bolj zanimivi?

V zadnji Strletovi razpravi mi ni jasno, zakaj zasluži v njegovih očeh Sezunovo pisanje (»Lovec« št. 11/65) čast in slavo. Ali res pred njim ni tega nihče zaslužil? Morda pa zato, ker sta si v nečem zelo podobna? Saj mu lahko ugovarja že vsak povprečen poznavalec jelena. Sam se z njim nikakor ne strinjam, ko pravi: »Ocena jelena po rogovju je veliko lažja kot srnjaka ali gamsa. Jelena namreč lahko precej točno oceniš na starost zgolj po rogovju in ni potrebno vzeti v presojlo kopico drugih znakov, kot moramo to pri oceni srnjaka ali gamsa.« Če ta trditev velja za ocenitev uplenjene trofeje po komisiji ali morda na sliki diapozitiva, mu tega ne oporekam. Kolikor pa ta trditev velja za ocenitev jelena v prosti naravi, vsaj za naše slovenske razmere, si upam trditi, da je to zgolj teorija. Pravilna ocena je možna le ob temeljitem poznavanju razvoja jelenjadi in seveda ob nenehnem opazovanju le-te v naravi. Kajti če tu upoštevamo, da je jelenjad pretežno nočna divjad, ki je poleg tega še izredno čuječa in plaha, je razumljivo, da se je ne da tako temeljito opazovati, kakor na primer srnjad. Saj je gojitelj jelena lahko srečen, če se le nekajkrat sreča z njim v času, ko ima rogovje v mahu, medtem ko se srnjak zadržuje v določenem manjšem okolišu, kjer redno izstopa, vsaj do prska. Koliko se to nanaša tudi na gamsa, ne vem, ker ga poznam komaj iz knjige. Mnenja sem, da je jelenjad v primerjavi s srnjadjo veliko nasprotje in je zato nepravilen odstrel jelena nasproti srnjaku v razmerju, kot med njima razlika v teži.

Da je znanje nekaterih lovcev o ocenjevanju jelenjadi zelo šibko, oziroma izpod kritike, naj povem primer, ki sem ga slišal: »Uplenjani jelen dvanajsterak je star 12 let.« Štejejo pač leta po paroških in mislim, da temu ni kaj dodati!

Iz tega sledi, da se z načinom lova na jelena, ki ga zagovarja Fr. Strle s svojimi somišljeniki, ne strinjam. To pa zaradi tega, ker mi je iz lastne prakse znanih več primerov, ko je lovec, ki sem ga spremljal na jelena, v živčni napetosti zamenjal jelena s podrto klado oziroma panjem, dasiravno je imel na voljo razmeroma veliko časa. Takšno zmoto je navadno ugotovil šele po strelu, ko je jelen odskočil iz neposredne bližine panja. Povem naj še, da so se takšni primeri dogajali pri polni dnevni svetlobi, ob uporabi dobrih strelnih daljnogledov, na razdaljo 60 do 80 metrov. Da lovec v takšnem stanju ni zmožen jelena oceniti, je razumljivo in je vsak komentar odveč.

Kako naj si potem zamislimo odstrel jelena v pogonu, saj je jasno, da lovec, ki se še ni srečal z jelenom v prosti naravi, kaj malo pomeni, čeprav je dober teoretik. Zelo netovariško pa je lovskemu gostu pred takšnim pogonom povedati,

da ni upravičen užgati po jelenu zaradi že navedenih okoliščin. Po drugi strani pa vemo, da je naša zavest pri takih pogonih zelo medla. Kadar je na pogonu brez priče oddan strel, ki zgreši ali zastreli, imamo takoj pri roki cel kup laži in izvijanj, da prikrijemo resnico.

Tem nevšečnostim pa se izognemo le z lovčevodilcem in na načine, ki so se pri nas v zadnjem času dobro uveljavili. To sta zalaz in čakanje, predvsem v roku in prvem snegu, nikakor pa ne ob krmiščih, solnicah in mesečini — kar mislim, da je še bolj nelovsko kot odstrel v pogonu, in kar ni tako redko, kot mislimo.

Če si hočemo zagotoviti uspešen lov na jelena v roku, je prvi pogoj, da jelenjadi brez potrebe ne vznemirjamo. Kot konkretni primer navajam družinska lovišča, ki meje z gojitvenim loviščem »Rog« na Veliki gori, v katerem sem pred časom služboval. Znano nam je, da ima ribniška Velika gora idealne pogoje za gojitev jelenjadi in dobra rukališča. Edina pomanjkljivost, ki sem jo lahko ugotovil, je, da ob suši primanjkuje vode, ki je jelenjadi, predvsem v roku, neobhodno potrebna. Pripominjam pa, da se da tu, nakljub razgibanemu terenu, ki povzroča močno strujanje zraka, na jelenjad uspešno loviti skozi ves lovni čas. In kaj se je dogajalo v teh družinskih loviščih, predvsem v lovišču LD Ribnica? Nenehno so mi namreč lovci te LD zatrjevali, da se skoraj vsa jelenjad iz njihovega lovišča v roku preseli v gojitveno lovišče. To je delno tudi držalo. In zakaj? Upam trditi, da je bil to delno normalen pojav, več pa so k temu pripomogli lovci sami. Brž ko je jelenu potekel lovopust, oziroma ko se je bližal ruk, so začeli jelena množično in brezglavo zalezovati na stečinah, ob kalužah, solnicah in v zavetju, t. j. v predelih, ki si jih je jelenjad izbrala za dnevni počitek. Za ta namen so na kakih mestih postavili visoke preže, ki so bile mnogokrat, predvsem pa v mesečnih nočeh ob sobotah in nedeljah redno zasedene. Razumljivo je, da jelenjad s svojo inteligenco, ki je ni podcenjevati, kaj hitro zazna, da ves ta nenadni direndaj velja njej, in ji ne godi. Posledica je bila, da je jelenjad zginila kot »kafra« v mirne ali za lov nedostopne predele. Priznam, da sem njihov odnos do jelenjadi tedaj prikrito odobral. Saj sem bil često priča tudi njihovemu izzivanju z vsemi mogočimi pripomočki in dokaj čudnimi glasovi, ki nimajo nič skupnega z oponašanjem jelena, še manj pa v času, ko je jelenjad širom po Veliki gori trmasto molčala.

Prav zato se ne čudim, da so nekateri lovci prepričani, da se na jelena pač ne da drugače uspešno loviti kakor s pogonom. To kaže, da lovci še zdaleč ne poznamo življenjskih navad jelenjadi in zato tudi ne upoštevamo naravnih

Poplava na Barju

Foto H. Vadnov

zakonitosti, ki bi jih morali, če bi hoteli, da bi nam bili taki načini lova uspešni.

Kar zadeva strel na jelena v pogonu, mislim, da je dovolj prepričljivo dokazano v sestavku »Pri odstrelu jelena naj prevladujejo zmerne načela«, objavljenem v 8. številki lanskega »Lovca«, ki ga je napisal priznani lovski strokovnjak in balistik dr. France Avčin. Prepričan sem, da se v tem z njim strinja večina lovcev, ki so imeli priložnost loviti na jelena.

V zvezi s tradicijo, podedovano od fevdalne gosposke, ki ima po mnenju Fr. Strleta dve plati, se z njim popolnoma strinjam. Saj se je prav on le-te najbolj oprijel. Pri tem pa bi ga rad opozoril, da mora poleg tradicije zavzeti prvo mesto morala, etika in humanizem. Vse troje pa čas spreminja.

Resno bi rad vprašal vse tiste lovce, ki zagovarjajo lov na jelena v pogonu, kaj jim le-ta sploh nudi v današnji moderni dobi ob uporabi vseh mogočih tehničnih pripomočkov, modernega lovskega orožja in motornih vozil, s katerimi šarijo sem in tja po loviščih. Kajti priznati moramo, da smo se že tako pomehkužili, da bo kmalu redek lovec, ki bi bil pripravljen z jelenom tekovati na njemu primeren način. Mar to ni tradicija? Prav zato ne morem mimo, čeprav

nasprotujem povzetkom od tujih avtorjev, da ne bi napisal besed nekega tujega avtorja, ki se mi zde v tej polemiki nepogrešljive: »V svobodni sproščenosti samote in tišine, ko se sodobni lovec giblje z neizmerno premočjo svojega razuma in orožja med živalstvom, se preizkušaata plemenitost njegove narave in srčna kultura!«

Prepričan sem, da v tej sodbi nisem edini, vsaj ne med tistimi, ki so imeli ali imajo stalen in tesen stik z jelenjadjo ter jo poznajo kot pastir svojo čredo. Izvzemši seveda tiste »nedeljske lovce«, ki komaj utegnejo na pogon in jim je predraga stopinja, da bi spoznali lepote ter užili nepozabna doživetja, ki jih nudi lov na jelena v roku.

Naj povem še svoje mnenje tudi v zvezi s sprejetimi stališči na sestanku predstavnikov LZ Kočevje, Postojna in Ljubljana. Glede samega načina lova na jelena so sprejeta stališča zelo dobra. Drugo pa je vprašanje glob, ki so neživiljenjske in kot takšne za lovce nesprejemljive. Zato s tem v zvezi popolnoma soglašam z mislijo Pavleta Zrimška, ki je to v članku »K pravdi o lovu na jelena« obširno obrazložil in sam teh razlogov ne bi ponavljal. Pripomnil pa bi, da takšne globe oziroma disciplinske kazni, če jih lahko tako imenujemo, največkrat z debelim koncem oplazijo tistega lovca, ki ni ne kriv ne dolžan. Primer iz moje lastne prakse: Splošno je znano, da je bil ob roku 1961. leta v revirju goj. lov. »Rog«, oziroma v Jelenovem žlebu, v mojem spremstvu uplenjen najmočnejši jelen v Sloveniji po I. svetovni vojni. Ta dogodek mi bo ostal v trajnem spominu, ne le zaradi moči in lepote trofeje, pač pa tudi zaradi izrečene disciplinske kazni. S tem hočem zgolj opozoriti, kako nelogično se včasih presoja odgovornost za krivdo, ki je ni bilo. Jasno je namreč, da mora odgovornost za nepravilen odstrel, ki ga stori lovski gost v spremstvu lovca-vodnika, prevzeti nase vodnik. Nepravilen odstrel pa je izključen, če je le-ta opravljen v skladu s kategorizacijo, navedeno v odstrelni dovolilnici. Če pa je odstrelna dovolilnica napačno izstavljena in je bil na podlagi te izvršen odstrel, je pač disciplinsko odgovoren izstavitelj dovolilnice... Cherchez la femme! Ali je to vzgoja za mladega, neizkušnega lovca? Nasprotno, s tem se povzroča, da marsikaterega lovca, tudi poklicnega, ki v neizkušnosti ali zmoti položi na dlako, kar ne bi smel, reši pred odgovornostjo kup dračja!

S temi pripombami sem izrazil zgolj svoje mnenje. Pri tem bi še enkrat poudaril, da bi avtorji takšnih razprav bolje služili strokovni plati, če bi več povedali iz lastnih izkušenj, na kaj lovimo in ne, kako lovimo. Ne pozablajmo, da se tudi naši jelenjadi nenehno krči življenjski prostor, pri čemer pa smo lovci nemočni.

Srečanje strelcev treh dežel

Na strelišču v Tomačevem so bili funkcionarji in strelci že nestrpni. Ura kaže pol desetih, ekipe iz Celovca pa še ni. Prijateljska tekma med strelci avstrijske Koroške, Trsta in Slovenije je bila napovedana za deveto! Teda pa se na ovinku le prikažeta avtomobila z avstrijskimi oznakami. Torej, na mestu je tudi štiričlanska ekipa iz Celovca. Krepi stiski rok in pozdravi v italijanskem, nemškem in slovenskem jeziku. Opravičili so se; zaradi poplav na Koroškem so morali ubrati daljšo pot. Nedelja, 5. september 1965, dan prvega strelskega tekmovanja na umetne golobe med ekipami avstrijske Koroške, Trsta in Slovenije je bil po daljšem deževju kot naročen — lep, sončen dan.

Na tablo na komandnem stolpu je Milan, tehnični sodelavec na strelišču, sicer pa študent, že napisal ekipe, vsako s štirimi člani, italijansko, avstrijsko in dve slovenski. Kot posameznika pa bosta izven ekip streljala še dva Tržačana. Skupno 18 strelcev.

V rovu ob metalnih strojih pet fantov že nestrpno čaka na začetek. Vsak od njih streže z umetnimi golobi trem metalnim strojem. Medtem tekmovalci že vlečejo iz lovskega klobuka številke, žrebajo vrstni red oziroma skupino, v kateri bodo streljali. Na vrsti je slovesen začetek. Na drogu se v lahнем vetru vije slovenska zastava, zraven nje pogrešam italijansko in avstrijsko. Zastopnik Lovske zveze Slovenije in predsednik strelske komisije Janez Bulc pozdravi pred njim zbrane tekmovalce, posebno pa goste. Vodje ekip izročajo drug drugemu šopke cvetja, zvezane s trakovi v treh različnih narodnih barvah. Predsednik strelske komisije izroči inozemskima ekipama še svileni spominski zastavici, na eni strani s slovenskim lovskim znakom, na drugi s slovensko zastavo. Neža, študent medicine, sicer pa navdušena tehnična sodelavka na strelišču, poda vsakemu tekmovalcu še zavitek s spominkom na Slovenijo. Slovesni del je kratek, preprost — a iskren. Besedo dobi glavni sodnik Titan. Hitro obrazloži potek tekmovanja, tolmač prevaja na italijansko in nemško. Končno povabi vse strelce na strelsko stezo, da si pred tekmo še pogledajo, kako lete golobi. Iz betonskega rova pred strelci zlete druga za drugo črno-bele okrogle plošče, naravnost, na desno, na levo, različno visoko in padejo v Savo, da jih nikomur ni treba pobirati. Podobno lete pred lovcem pravi divji golobi, jerebice, fazani ali race. Predstava za strelce je hitro pri kraju. Sodnik Titan že žvižga; sedaj pridejo na svoj račun gledalci, ki so se v skromnem številu zbrali v opazovalni lopi. Prva skupina šestih strelcev je že na strelni stezi s pripravljenimi puškami. Nastopile bodo tri skupine. Ekipe so na videz razdrobljene in so ostale napisane samo na tabli; žreb je odločil, da v skupinah nastopijo Slovenci, Avstrijci in Italijani skupno. Prvi v skupini je znaní slovenski stelec Jože Zadnikar, s številko 2 na hrbtu je Avstrijec Michelitsch, tretji je naš Peter Dimić, za njim zopet naš Hlupič, peti Tržačan Cocceani in šesti Avstrijec Schark. Drug ob drugem z bokaricami, inozemci s specialnimi za umetne golobe, naši z že nekoliko zastarelimi. Strelci treh sosednjih dežel, treh narodnosti in treh različnih jezikov, s tremi različnimi zastavicami na strelskih jopičih. Strelcem za hrbtom

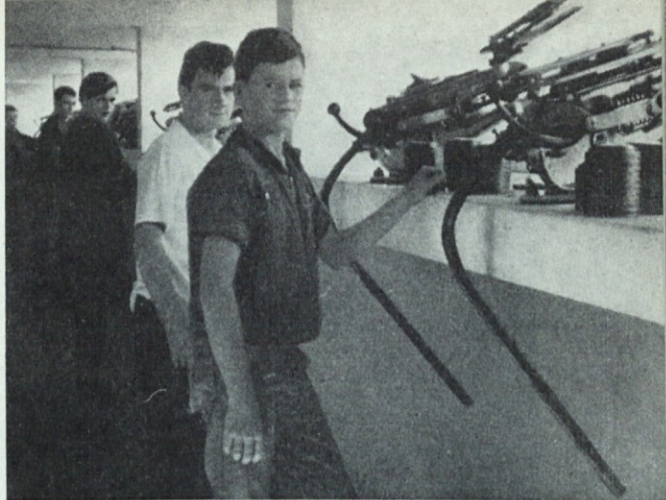
stoji komandni stolp. V njem tovarišica Vera, sicer navdušena strelka z malokalibrsko puško, pritiska na gumb v spodnji vrsti na komandni plošči. Avtomat sam »odloča«, kam in kako lete golobi, naravnost, na desno ali na levo, visoko nizko ali srednje. Nad spodnjo vrsto je še tri vrste stikal za »dirigirane« golobe. Toda ta pridejo v poštev predvsem pri učenju, da strelec že vnaprej lahko ve, v katero smer bodo letele okrogle, belo-črne plošče iz umetne snovi. Nekdaj so bili golobi iz gline, zato še danes slišimo o glinastih golobih. Inozemski in naš tisk pa se že vse bolj poslužujeta izraza — umetni golobi. V rovu pred vsakim strelcem je baterija treh aparatov, eden meče naravnost, eden v desno in eden v levo. Pritisk na stikalo v prvi vrsti bi na primer sprožil aparat, ki meče na desno, pritisk na stikalo v srednji vrsti in golob bi letel naravnost, pritisk na gumb v tretji vrsti in strelec bi moral streljati na goloba v levo.

Golobi »zletavajo« zapovrstjo pred tekmeči, ki drug za drugim dvigajo puške k licu. Skoraj vsak golob se razleti v zraku. Redki so, ki »popravljajo« z drugim strelom. Gledalci so navdušeni. Kaže, da so se v prvi skupini zbrali najostrejši. Seveda, med njimi je tudi lanskoletni avstrijski državni prvak Otmar Schark. Pred tremi leti je zmagal tudi v ostri mednarodni strelski tekmi na celovškem strelišču v Pörtlach. V tej skupini pa sta tudi naša prvaka Jože Zadnikar in Peter Dimic. Drug za drugim se pomikajo strelci po strelni stezi, tako da vsak strelja na goloba iz vsake baterije. Jasno, sicer bi kdo ugovarjal pri žiriji, v katero so tekmovalci izbrali člane pred tekmo. Zadnja baterija nekoliko nagaja, ne uboga na Verino povelje. Nekoliko trd oreh, v katerega morajo ugrizniti vsi nastopajoči. Gledam Scharka, kako dvigne puško, zaniha s cevjo nad rovom in bolj zastoka kot reče »los« — znak prožitelju baterij, da je strelec pripravljen na strel. Toda golob noče iz rova, ko da ima strah pred njegovimi strelji. Zaman torej priprava in koncentracija na strel! Schark opre puškine cevi v tla in se ponovno koncentrira. Spet mu zaniha ob licu bokarica in na njegov »los« zleti golob iz rova. Dva strela drug za drugim planeta za letečo črno-belo ploščo, a zgrešita. Okoli 400 šiber številka 12 iz naboja kaliber 12 ga ne ujame. Kmalu se zgodi isto našemu Zadnikarju. Kaj pa Dimic? Neverjetno je miren in uren. Golobi se pod njegovimi strelji drobijo na drobne kosce, nikdar ne ponavlja. Na kopitu njegove bokarice FN že manjka koščena zaščitna plošča, kar mi razločno pada v oči, zlasti še, ker ob njem strelja z novo moderno puško lastne izdelave boroveljski puškar Michelitsch. Sicer so vsi strelci hitri, toda zdi se, da je na strel najhitreje pripravljen naš Peter. »Vedno ni takšen, danes pa ima dober dan,« mi reče tovarišica, ena izmed treh, ki beležijo zgrešene in zadete golobe. Prva skupina strelcev se je petkrat pomaknila po strelni stezi in zaključila s prvo serijo strellov. Edini, ki nikdar ni zgrešil, ki je sestrelil vseh 25 golobov, je Dimic. Gledalci in tekmovalci ploskajo. Bravo Peter! Toda zdržati — je tudi pri streljanju na umetne golobe eno glavnih pravil; na vrsto pride še ena serija golobov.

Schark je imel še vroče puškine cevi, ko sem stopil k njemu in mu zastavil nekaj vprašanj:

»Ste prvič na tem strelišču in kakšno se vam zdi?«
 »Da, danes streljam na vašem strelišču prvič. Sploh smo vsi člani naše ekipe prvič tu. Zelo lep prostor. Tu bi bilo lahko tekmovanje za evropsko prvenstvo, če bi bilo zraven še eno tako lepo urejeno strelišče.«

»Kot vidite, je na levi strani strelišča zasilni parkirni prostor za avtomobile in nekoliko naprej film-

V rovu pri metalnih strojih — pet fantov čaka na začetek

ske »mesto« Rialto filma iz Berlina, za snemanje koprodukcijskih jugoslovansko-vzhodnonemških filmov. Za prostor na desni in zlasti za gradnjo še enega strelišča — pa ni sredstev. — In kako sodite o tehnični plati strelišča?«

Tovarišica Vera pritiska na gumb na komandni plošči

V skupini sta tudi naša prvaka Jože Zadnikar (od leve četrti) in Peter Dimic (drugi)

Otmar Schark je imel še vroče cevi, ko sem mu zastavil nekaj vprašanj...

»Vse v najlepšem redu, le golobi niso najbolj vidni. Morda bi morali biti bolj beli.«

»So tudi nekoliko počasni,« je še dodal tekmovalec Michelitsch.

»Kje vse ste že tekmovali?« sem se zopet obrnil k Scharku.

»Na več streliščih v Avstriji, v Italiji v Bologni in na Češkem v Brnu.«

Med najinim pogovorom so odmevali strelji druge skupine, v kateri so nastopali trije Tržačani, dva Avstrijca in en Slovenec. Pogled na tablo me je poučil, da se kosata zlasti Avstrijec Wanggo in Tržačan Udovici, ki je v prvi seriji sestrelil največ golobov, 24 po številu.

Sodnik Titan je dal s piščalko znak za nastop tretje skupine, štirje Slovenci in dva Italijana. Poveljem strelcev »pol« ali »pul«, češ da so pripravljeni in da Vera pri komandni plošči lahko prične pritiskati na stikala, sledijo strelji. Pripadniki sosednih narodov se pogovarjajo na svoj način v plemeniti tekmi, olimpijski disciplini. Ko da strelji in strelci govorijo en jezik. Sport — četudi z orožjem — družijo člane različnih narodov in držav z različnimi družbenimi

Tržaška ekipa, prva, s 183 sestreljenimi golobi

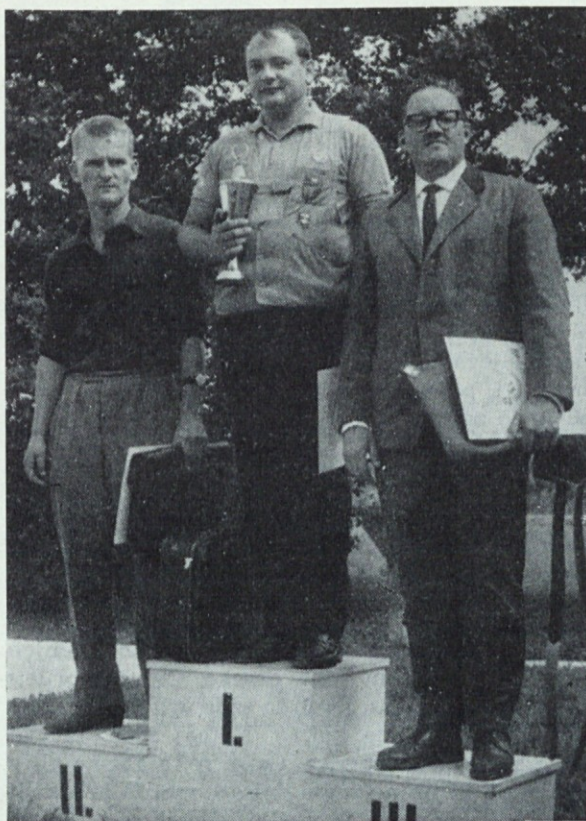
ureditvami! V tretji skupini se takoj vidi, da sta Italijana boljša od naših, po zadetkih in po — opre-mi. Lipovšek in Vrbinc streljata kar z navadnima dvocevkama brezpetelinkama. Pa nista tako slaba. Vrbinc je Sommi in Avanzu tesno »za petami«. Mi-nilo je zopet 20 minut in tretja skupina je odigrala svoje dejanje s streljanjem na 150 letečih golobov. Najbolje se je odrezal 51-letni trgovec Avanzo, ki strelski šport te vrste goji 15 let. Od 25 golobov je zgrešil samo enega.

Kot posameznik torej še vedno vodi naš Dimic. Drži se Peter! Na vrsti je druga, zadnja serija strelcev. Zdi se mi, da je potem tekmovanje teklo pospešeno. Mimogrede je končala prva skupina. Peter, zastonj sem v pesti stiskal figo! Dva tvoja goloba sta cela padla v Savo. Sicer sodniki za enega niso bili enot-ni, toda odločeno je bilo, da je Peter Dimic v drugi seriji zbil »samo« 23 golobov. Od 50 torej 48! — Bo še kdo boljši od njega? V drugi skupini sta mu nevarna lastnik kemične čistilnice perila v Celovcu, Gustav Wanggo in Tržačan Gino Udovici. S sled-njim sem se pogovarjal v odmoru. Na našem stre-lišču nastopa prvič. Zelo mu je všeč in o vsem se je izrazil zelo pohvalno. Njegov rod da izvira iz Črne gore in Istre, je rekel. Po poklicu je lesni trgovec. »V Jugoslaviji kupujem parket in ga pro-dajam v Italiji,« se je smehljaj. Kot strelca ga uvrščajo v Italiji v drugo kategorijo. Sedaj ga gle-dam pri streljanju na drugo serijo golobov. Zdi se mi, da strelja celo bolje kot na prvo. Bliskovit je

Vodja tekmovanja Janez Bulc (desno) izroča darilo prvaku Ginu Udoviciju

njegov refleks. Kot Dimic v prvi rundi, tako sedaj Gino »klati« golobe. Nobeden mu ne uide. Igraje dviga puška, sproščeni so njegovi »pul«. Bo res se-strelil vseh 25, do zadnjega? Če mu to uspe...? In uspelo mu je! Simpatičnemu strelcu ploskajo Slo-venci, Avstrijci in italijanski tovariši. Za enega go-loba je pred našim Petrom. Številke na tabli kažejo, da je prvo in drugo mesto za posameznike že od-ločeno. Zdaj se pričinja borba za tretje mesto. Toda, ko je tretja skupina oddala zadnji strel, to mesto še ni bilo odločeno; Italijana Avanzo in Somma ter Avstrijec Wanggo imajo vsak po 46 zadetkov. Pome-rili so se še enkrat vsak na 25 golobov. Z 22 sestre-

Najboljši posamezniki: prvi Gino Udovici, drugi Peter Dimic, tretji Gustav Wanggo

ljenimi golobi je Somma zdrknil na peto mesto, tretje pa je še vedno ostalo nezasedeno, kajti Avanzo in Wanggo sta jih sestrelila vsak po 23. Znova! Do prvega zgrešenega! In tako je bil Avstrijec Gustav Wanggo — »večni drugi«, kot je sam sebe imenoval — tretji, Italijan Avanzo pa četrti. Kako se uvrstijo ekipe, je sedaj samo še stvar enostavnega seštevanja golobov, ki so jih sestrelili posamezni člani. Milan pri tabli je z računom že gotov. Na prvem mestu je tržaška ekipa s 183 sestreljenimi golobi, na drugem koroška s 175, na tretjem in četrtem pa slovenski ekipi. Prva slovenska je zaostala za avstrijsko Koroško le za enega goloba.

Ura je kazala eno čez poldne, ko so se tekmovalci zbrali okoli mizice, obložene z darili in diplomami. Vodja tekmovanja Janez Bulc se je vsem tekmovalcem zahvalil za uspele prireditve in čestital zmagovalcem. Prva, tržaška ekipa in prvi posameznik, Tržačan Gino Udovici sta prejela v trajno last vsak svoj pokal, razen tega pa je pet najboljših posameznikov dobilo tudi diplome in praktična darila lovske zveze Slovenije.

Naši funkcionarji in tekmovalci so si segli v roke — kot prijatelji. V treh jezikih se je zopet slišalo: Prihodnje leto na svidenje v Celovcu in naslednje v Trstu! Sonce je svetilo na njihove obraze. Zabrneli so avtomobili z oznakami treh sosednjih držav. Da, šport zbližuje narode! Tudi maloštevilni gledalci so se razšli. In še med temi so bili lovci — redki. Škoda!

Tekst in slike
France Cvenkel

Moji jerebi

ing. Mirko Šušteršič

4.

Leta 1910, nekaj pred pasjimi dnevi, ki jih je takrat kazala pratika, sem vtaknil v žep spričevalo o opravljeni maturi in drugi dan popoldne sem pozdravil očeta, ki je pri čebelnjaku gledal, kako so se prašile čebele. Zagatno je bilo, saj se je v pratiki bližal sv. Jakob, ki ga imajo kmetje za najbolj gorkega svetnika. Meni ni bilo vroče, ker sem svoje pasje dni prestal ob maturi. Prisedel sem k očetu na klopico in nekaj časa sva oba tiho opazovala ples teh pridnih živalic, zlasti tistih družin, ki so prašile mlade maticice. Zraven sem mislil na jerebe, čeprav me je najprej čakal srnjak v Grofiji, pa sem vprašal, kako bo z njimi. Oče je otrkal pipo in mimogrede pridjal: »Mlade noge imaš, si jih boš že poiskal.« Nadaljnji pogovor je prekinila mama, ki je s hišnega praga preko vrta zaklicala:

»No, ali si naredil?«

»Mama, seveda sem.«

»Pa nisi nič sporočil, ali si z odliko?«

»To pa ne, mama, nisem utegnil.«

»Sram te bodi, lahko bi ...«

S tem je bila matura pri kraju in začel se je lov, enkrat pred zoro, drugič pod večer, če nisem namakal trnekov v Savi za kleni ali lipani.

Ajdo so želi, ko sva se z očetom namerila na jerebe. Šla sva v meni nepoznane kraje na obronkih Jelovice med Kamno gorico in Kropo. Oče je bil tam doma in kot lovec je podrobno poznal ves ta okoliš kakor ves tedanji okraj Radovljice. Ob sončnem vzhodu sva bila že na mestu in pričel sem muzicirati. Oče je sedel pol streljaja od mene, seveda tudi s puško. Razgled sva imela navzdol ter levo in desno po starem kmečkem gozdu. Dolgo se ni nič oglasilo, a je oče menil, da počakava, češ če so kje jerebi, naj bi bili tukaj. Da preženeva čas, sva razvezala vsak svoj nahrbtnik in se malo podprla, saj sva, kakor ponavadi, šla tešč od doma. Še nisva končala, ko se desno pod nama oglasi. Ko je oče videl, da sem jel hiteti z žvečenjem, me je pomiril, da se prav nič ne mudi. Na lepem nisem bil nič več lačen. Medtem se je jereb še nekajkrat oglasil. Po dobri četrt ure sem se tudi jaz oglasil in dvakrat v večjih presledkih ponovil kitice. Odleglo mi je, ko je po dolgem prišel odgovor in tako sva si polagoma pošiljala pozdrave sem in tja. Zašušljala je tudi samica in jereb se je spreletel. V dolini za položnim hrbtom se je z višjim glasom in brez ponavljanja

prvega zloga oglašal drugi. Najbrž mladič. Toda minute so tekale, četrti ure so minevali, iz doline pa se ni nič prikazalo in nič preletelo. Nekajkrat sem dal očetu znak, da bi šla, pa je srebrn glasek rekel, počakaj. Ura je šla čez deveto in dolgočasno je postajalo, tako da me je obšla drema-vica. Iz navade pogledam zopet okoli sebe, pa opazim na hrbtu, desno pod menoj neko gibanje. Izza roba so se izvile tri jerebje postavice in se, brskajoč po tleh počasi pomikale proti meni. Napeto sem izbiral petelinčka, ker je bilo pod košatim drevjem temačno in živalce so bile sklonjene k tlom. Tedaj se oglasi zadnji in pove, kaj da je. Preden sem prinesel puško k licu, je preteklo precej časa in medtem se je razpored ptičev spremenil, kar sem pa moral v naraščajoči lovski mrzlici prezreti. Končno je tisti zadnji pod strelom omahnil in skočil sem po plen ter pobral — samico! Sram me je postalo, ko sem jo držal v roki in si očital. Očital mi je tudi petelinček, ki se je oglasil iz dalje. Poklical me je oče.

Podobna nevšečnost se mi je pripetila kakih 15 let kasneje v Javorniških rovtih nad Pristavo. Proti koncu septembra sem šel pregledovat neko poseko in sem, kakor navadno, spotoma malo popiskal. Ustavil sem se in kar s poti poklical. Na drugi klic zabrni v gošči za robom in iz visokega resja in borovničja zaplahuta kake tri metre kvišku jereb z velikim truščem in se zopet spusti na tla. Zraven je glasno nekako vreščal, kar ni bilo podobno ne klicu samice in ne samca. Presenečen nad nenavando burnim nastopom znova zakličem. Takoj zaprhuta nad tlemi in vrešči, kakor da podi tekmeča. Ko prizor mine,

se od tam oglasi jereb s pravo pesmico. Po barvi sem že prej zasumil, da bi mogla razburjena živalca biti kokoška. Na ponoven moj klic se prizor takoj ponovi, a iz gošče se nič ne pokaže. Ker so me čakali drvarji, nisem utegnil dalje zapravljeti časa. Okrog poldneva sem se vračal in tam zopet poklical. Ponovilo se je prejšnje in petelinček se je bolj korajžno oglašal, da sem sodil, da se bliža. Pripravljen čakam. Rahlo zacirikam, zopet prhne po resju, nato zapoje petelinček in prav tam se pokaže skozi resje. Naslednji hip je obležala — samica! Velikokrat sem premišljeval o tem obnašanju, zraven pa o zamjenjavi, pa si nisem bil nikoli na jasnem, kako se je to zgodilo. Samica je bila spodaj po barvi in graharosti zelo podobna samcu, imela je manjšo čopko, ne pa izrazitega podbradka.

Drug primer posebnega obnašanja samice sem doživel kako leto pozneje, sredi oktobra na Sušju. To je bila skoraj kilometer dolga in čez 100 metrov široka stara poseka, nekoliko zahodno pod Valvazorjevo kočo. Klical sem v osredku poldoraskih smrek in bukev, naslonjenem ob sklenjen gozd na zahodnem robu poseke. Čez čas prileti poševno čez poseko jereb in sede vrh loka k tlom pripognjene mlade bukve. Komaj sede, zacvrli in začivka kakor samica. Ozira se in glasno kliče z glasovi, ki jih ne znam opisati, morda le komaj približno ponoviti na šušljo. Čakal sem, da se oglasi petelinček, saj so tedaj že v parih. Ker je ostalo vse mirno, se sam oglasim. Komaj sem odstavil piščalko, prileti samica, sede prav nad glavo in zraven vrli, čirika in čivka. Očividno je klicala svoj parček. Pa ga ni bilo. Zato sem se premaknil, da je jerebica preplašeno odletela. Kakih dvesto metrov više pokličem. Kmalu je bila nesrečna vdovica pri meni in hrepenče klicala. Zopet sem jo preplašil, a ko sem spet zapiskal, je zopet priletela, vsa razburjena sedla v bližino, se obračala, presedala z veje na vejo, se preletavala z drevesa na drevo in vabila. Po glasovih sem imel občutek, da nesrečno bitje joka. Nisem se je mogel znebiti in spremljala me je tudi po drugi strani poseke, ko sem klical navzdol. Končno sem jo pustil na suhi bukvi, ko sem nehal klicati in se zmuznil skozi gozd v dolino. Še nekaj časa, če sem postal, sem slišal njeno čivkajoče klicanje.

Tisto leto pred 30 leti nisem v tem okolišču spodil ali slišal jereba, čeprav je bil to pravicati vrt zanje. Kadar sem kasnejša leta klical okoli te poseke ali čakal srnjaka, sem se vedno spomnil, kako je žalovala jerebica.

Že deseta ura je bila, ko sva se z očetom premaknila na večjo ravnino z redkim gozdom, grmovjem in borovničjem. V sredi je bilo veliko staro kopišče prava džungla grmovja, robidovja, praproti in drugega rastlinja. Niti sedla nisva. Moja navada je namreč bila, da sem na prvo roko kar stoje ob kakem debelu pobaral jerebe, če so doma in kako se počutijo. Če je namreč

jereb količkanj pri volji, se kmalu na kak način izda, sicer je bolje iskati dalje in se kasneje vrniti. Tako sem odpiskal že drugi šopek kitic, ko zabrni v kopišču in se iz njega zaporedoma zapraše na drevje trije jerebi. Imeli so naju v šahu. Ob napetem čakanju, kako se bo dejanje razvilo, se dober streljaj od naju oglasi četrti. Komaj utihne, zafrfota v vejevju nad nama in vsi trije se spuste v smer klica. Gnezdo, kita. Seveda sem se tudi jaz oglasil in tedaj se je začelo preletanje, sklicevanje in prhutanje, da nisem vedel, kam bi se obrnil, streljati si pa na slepo nisem upal, saj sem »opomin« nosil v nahrbtniku. Ta zakleti ris je končno pretrgal strel iz očetove puške in pobrala sva enega izmed šestih, ki sva jih ugotovila. Po strelu pa je vse na mah zamrlo in daleč naokoli je ostalo vse mrtvo.

Ko se je sonce že oprijemalo visokih smrek na Jelovici, sva se vračala s parom jerebov (samcem in samico) ter mojim polnim nahrbtnikom velikih drevesnih gob, na katere sem nameščal manjše nagačene živali. Šla sva po cesti ob potoku Lipnici proti Podnartu, pa me oče nagovori, da bi poskusil še na drugem bregu, v Tatincu. Spustil sem nahrbtnik v travo in čez četrto ure sem že klical, stoječ ob skali na robu kosenice in gozda. Breg v gozdu je bil močno skalnat in z grmovjem poraščen. Ko nekaj časa kličem, zaslišim šumotanje, ki pa ni bilo podobno jerebovi hoji. Toda preden sem bil pripravljen, se izza skale na nekaj sežnjeva pokaže temna glava z rumenim grlom in ognjene kunje oči me poblišnejo. Vržem puško k licu, kuna plane nazaj ter se mota med skalami in grmovjem, da sem jo bolj slišal kot videl. Zadnji hip jo ujame in kuna se začne vrteti, odskakovati in se poganjati navzdol. Strel ni bil mogoč, zato jo uberem za njo. Za korak sva bila še narazen, ko se vrže čez skalo in zgine spodaj v luknjo...

Dovolj za ta dan!

(Se nadaljuje)

Pomladanska preizkušnja psov ptičarjev in še kaj

Psi, vodniki, sodniki in organizatorji pomladanske vzrejne preizkušnje psov ptičarjev v Ljubljani, 10. in 11. aprila letos, so imeli velike težave. Na njivah ni bilo kritja, jerebic je bilo sorazmerno malo in psi so bili malo vodeni na polje pred preizkušnjo; vse to so posledice dolgotrajne zime.

Res je, da mora pes pokazati na vzrejni pomladanski preizkušnji prvenstveno svojo podedovano zasnovo, toda te podedovane zasnove morajo biti zbuje. Težko je pravilno in objektivno oceniti psa, ki je mogoče šele tretjič na polju in da so še pogoji preizkušnje slabi. Mlad pes ptičar že itak ne zna izkoristiti kvalitete svojega nosu, še manj pa to izkoristi tisti, ki je občutil le nekajkrat dah

divjadi. Če pa botruje preizkušnji smola, da ne pride pes večkrat na divjad, je sigurno, da dobe sodniki za takega psa nejasno ali celo sporno oceno. Vrtinčast veter, suh zrak, močna jutranja rosa itd. so činitelji, ki jih morajo sodniki upoštevati. Na koncu preizkušnje, ki je imela polno težav, pa sodniki sami sebe sprašujejo, ali so svojo nalogo izvršili dobro in pravično. Po mojem mišljenju naj preizkušnja pod pogoji, kakor je bila zadnja v Ljubljani, daje odpade. Bolje nič, kakor slabo, ker to demoralizira sodnike, vodnike in same organizatorje.

V kratkih besedah bi o preizkušnji rekel: Pasji material je kar dober, vodniki so bili novi in mladi. To so vodniki, ki nimajo izkušenj, toda imajo voljo in željo izučiti psa za lovsko pravičen lov. Osnovni kapital imamo in lahko brez skrbi gledamo na razvoj vodnikov in psov ptičarjev. Napačno je mišljenje, da so psi domače vzreje slabši kakor zamejci. V letih po vojni smo videli na delu dobre ptičarje domače vzreje, in tudi po zunanosti niso bili slabi. Nam ni treba zardevati pred nikomer; naj imenujem le nekaj psarn, npr. Glinška, Dragomeljska, Moravska, Šmarnogorska itd. V osnovi je naša kinologija zdrava, toda idealizem je precej splahnel. V splošnem smo postali materialisti in to tudi vnesli v kinologijo. Koliko dobrih psov ptičarjev ostane v rokah vodnikov več kakor 2—3 leta? Pehanje za devizami jih odnese v Italijo in naš domov osnovni fond psov se zmanjšuje. V tolažbo nam je lahko le to, da je pri konjih isto. Zoperstaviti se temu ni mogoče, je pač vse skomercializirano do poslednjega atoma. Vedno bolj redki so vodniki, ki imajo psa od njegove rane mladosti do ostarelosti.

O pomladanski preizkušnji so oddane preglednice KUS, ki pa bodo dobile pravo vrednost po končani jesenski vzrejni preizkušnji. Nekaj besed o jesenski preizkušnji ne bi bilo odveč.

O sami stoji psa bi bila odveč sleherna beseda, ker je to disciplina, ki jo psi bolj ali manj uspešno opravijo. Rak rana preizkušnje je delo na sledu vleke. Za psa ta disciplina ni težka, če jo je vodnik s psom vadil. Vsako priložnost je treba izkoristiti, da se z uplenjeno divjadjo napravi vleka. Pri vleki je pomniti sledeče: mrtvo divjad naj vleče druga oseba in ne vodnik; psa se dene na sled vleke takoj, ko je vleka položena. Prve vleke naj bodo brez kljuk in delane celo na slednem jermenu. Pes, ki bo pred preizkušnjo delal po sledu vleke najmanj dvajsetkrat, na preizkušnji in tudi v praksi ne bo odpovedal.

Pri prinašanju je hiba, da se pes ob mrtvi divjadi obotavlja. Hitrost prijema in prinašanja se doseže s tem, da vodnik teče od psa, ko je ta prišel do mrtve divjadi, ne pa da se približuje, če se pes obotavlja. Je pa napaka tudi to, ker psa prinašanja nihče ni učil, temveč se je učil le prinašanja pri igri. Pes mora vedeti, kaj pomeni povelje »primi!« in mora to povelje izvršiti takoj brez obotavljanja. Upajmo, da bo kmalu zagledala beli dan knjiga o šolanju psa, ki jo je sestavil dr. Janko Lavrič, v kateri bo vsak vodnik našel podrobne napotke za dobro šolanje psa, in ne le nekaj skopih besed, kakor v tem sestavku.

Vodniki se lahko mnogo nauče pri preizkušnjah, pa četudi so samo opazovalci. Ko je človek neprizadet, opazuje bolj kritično, opazi napake in dobre poteze posameznih vodnikov. Opazovalci tudi komentirajo uspeh ali neuspeh posameznega psa in vodnika ter tako posredno poučujejo manj izkušene. Iz tega sledi, da bi morala imeti vsaka preizkušnja mnogo gledalcev, saj ni samo poučno, temveč je tudi prijetno preživeti dan v krogu lovecev — vodnikov. V vseh panogah težje, da vzgojé pomladek in to geslo naj bo tudi pri vodnikih. Lovske družine naj podpirajo lov s psom ptičarjem, če ne že materialno pa vsaj moralno.

Ljuben Zadnik

Po krvnem sledu velike divjadi

(Poglavje iz še neizdanega priročnika o
vzreji, vzgoji in šolanju psa)

Dr. Janko Lavrič

Splošno

Ko lovec pri lovu na veliko divjad skrivi prst, mora natančno opazovati, kako se žival vede v trenutku, ko je zadeta. Če se premakne in steče, jo mora spremljati z očmi ves čas, dokler jo vidi, kajti iz njenega vedenja ob strelu in neposredno po njem strelec lahko domneva, kam je zadeta. Strelne znake in sledove mora poznati vsak izprašan lovec, zato o njih tu ne govorimo; opozarjam pa, da so opisani v prvem delu knjige »Naš lov«, in to od 140. strani dalje.

Kakor potrebujemo psa pred strelom, da nam divjad najde in pokaže ali dvigne, tako ga potrebujemo tudi po strelu, da nam s čutili, ki so pri njem bolj razviti kakor pri človeku, pomaga pri iskanju ranjene pobegle živali. Pes stori to s svojim vohom; za tako delo lahko rabimo vsakega psa, ki ima dober nos. Kakor smo pri vajah v poslušnosti in prinašanju skušali izrabiti njegovo naravno zasnovo, jo utrditi in mu znanje povečati, tako delamo tudi pri vajah pri delu po strelu na zadeto, a pobeglo veliko divjad in mu tako skušamo vcepiti in povečati veselje do tega dela.

Takoj naj omenim, da mora vodnik, ki se loti šolanja psa v delu po krvnem sledu in ga z

vztrajno vajo pripravlja za delo po naravnem krvnem sledu, imeti veliko mero potrpežljivosti; vaja je namreč dolgotrajna. Mednarodni pravilnik za preizkušanje dela po krvnem sledu npr. predpisuje, da mora biti pes za pripravljajno preizkušnjo, ki je nekoliko podobna preizkušnji naravne zasnove drugih psov, star vsaj poldrugo leto, za glavno preizkušnjo pa tri leta. Že iz tega lahko sklepamo, da sta priprava in šolanje v tem delu precej dolgi.

Nadalje opozarjam, da ni vsak pes nadarjen za to delo. Ko sem bil v poklicni lovski službi, sem hkrati šolal kratkodlako nemško ptičarko in nemškega žimavca; preizkusil sem ju tudi v začetnih vajah dela po krvnem sledu, oziroma sem ju ločeno vodil na naravni krvni sled in ga jima pokazal. Žimavec je sled lepo prijel in ga tudi izdelal, saj je bil sled prav kratek (pes se je pozneje razvil v izvrstnega sledarja), medtem ko se psica za sled niti zmenila ni, ampak je začela loviti žabe.

Vodnik mora biti pri vajah dosleden in vztrajati, da pes izvrši dano mu nalogo; odnehati ne sme, dokler pes sledu, na katerega je bil priveden, ne izdela.

Nadalje svetujem, da vodnik psa sledarja vzgaja in šola samo zase in sam; v tem delu izšolanega psa naj ne prodaja (izjema so seveda poklicni vodniki), še manj pa naj ga ne posoja drugim, kajti pes v tujih rokah ne bo nikoli delal tako kakor pri vodniku. Za mladega psa je nevarno, da ga drugi ljudje skvari. Če že mora pes na pomoč drugim, spremljaj svojega psa raje sam, kakor da bi ga dal v druge roke.

Poudarjam, da pri šolanju v delu po krvnem sledu — seveda tudi pri delu samem — sile ne moremo rabiti. Vse delo sloni na naravni zasnovi, ki jo dá psu dober nos, in na ubogljivosti,

ki je bila povečana z vajami v poslušnosti. Zato s šolanjem v delu po krvnem sledu velike divjadi ne moremo začeti, dokler pes ni uspešno končal vaj v poslušnosti, in to vsaj v vodljivosti, ubogljivosti in odločljivosti.

Za delo po krvnem sledu ni poraben vsak pes, ampak mora imeti določene prirojene lastnosti, in to:

Podlaga vsemu je dober nos; pes, ki nima dobrega voha, je za tako delo neuporaben; samo čutilo voha more zaznati vonj divjadi in ga razlikovati od drugih, in to po nekaj urah ali celo nekaj dneh, pri različnih vremenskih in terenskih razmerah. S psom, ki nima dobrega nosu, ne boš imel uspeha in se ti ga ne splača vaditi, saj mu šolanje ne more dati prirojenega daru — dobrega nosu.

Drugo je volja do sledenja, kar mora imeti pes sledar. To je, da hoče delati po sledu na planem in v gošči, razvozljavati kljuke vsake vrste in pri tem premagovati največje težkoče, ki jih povzročajo divjad, vreme in teren. Sledenje mora biti psu prirojeno; psa lahko naučiš vodljivosti, ne moreš mu pa vcepiti volje do dela po sledu, ki jo lahko kot prirojeno lastnost psu samo vzbudiš in s šolanjem povečaš, ne moreš ga pa tega naučiti.

Ostrina psa je nadaljnji pogoj; ta ga usposablja, da zaustavi ranjenega jelena ali divjega prašiča in da ju zadržuje na mestu, dokler ne pride strellec; sledar, ki dvigne in goni ranjenega srnjaka, ga mora, ko se ta ustavi, prijeti za goltanec in potegniti na tla ali ga zadrževati na mestu do prihoda strelca; vse to pa stori le oster pes. Tudi ostrost je psu prirojena.

Za zanesljivo delo po strelu je potrebna tudi glasna gonja. Pa kdo poreče, da je za psa sledarja zadosti, da je navezan na jermenu sposoben po sledu najti obstreljeno divjad. Kaj pa, če je najdena žival še živa, če vstane in zbeži pred psom? Vemo, da ločimo vido- in sledoglasne pse. Za zanesljivo delo po krvnem sledu so porabni zgolj psi, ki se glase na sledu ranjene velike divjadi, ki je pred seboj ne vidijo. Priznati je treba, da je glasna gonja nekaj posebnega, saj je zunanje, slišno opozorilo in glasno sporočilo psa človeku kot vodji pasjega tropa, kje je pes z divjadjo. Po tem sporočilu strelec lahko zastavi znano stečino in tam pričaka ranjeno divjad; pes z glasno gonjo lovca javlja, da je žival še na nogah, ali da jo je zaustavil in daje glas na mestu ob mrtvi ali še živi divjadi.

Še na nekaj opozarjam vodnike, ki šolajo svoje pse v delu po krvnem sledu velike divjadi, a tudi sodnike, ki tako delo ocenjujejo.

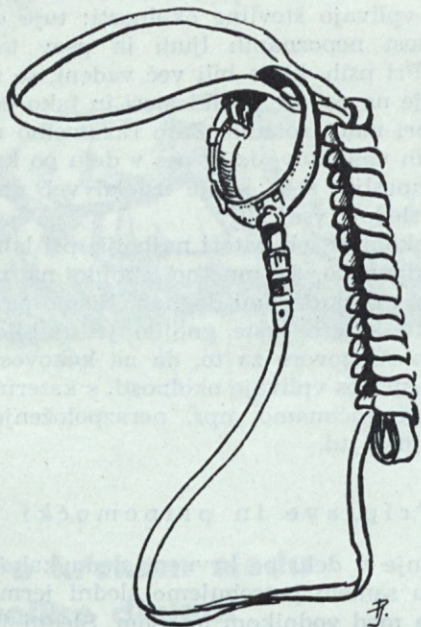
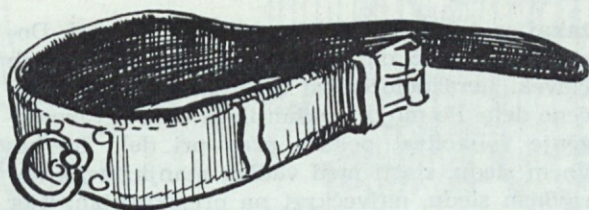
V poglavju o gonji smo omenili, da včasih zanesljivi goniči ne delajo tako, kakor bi lovci pričakovali, čeprav vsi zunanji znaki govore za uspešno delo. Na delo goničev vplivajo vremenske in terenske razmere; včasih si pa vzroka,

zakaj so psi odpovedali, ne znamo razložiti. Dogodi se namreč, da je pes, podobno kakor včasih človek, nerazpoložen za delo sploh ali za določeno delo. Po mojih opažanjih se tako nerazpoloženje velikokrat pokaže prav pri delu na krvnem sledu, zlasti med vadbo, manjkrat na naravnem sledu, največkrat na preizkušnjah, kjer na psa vplivajo številne okolnosti: tuje okolje, navzočnost nepoznatih ljudi in psov ter podobno. Pri psih, ki so bili več vadeni, se nerazpoloženje ne pokaže v taki meri in tako pogosto kakor pri manj šolanih. Zato razumemo nasvet izkušenih vodnikov, da je pes v delu po krvnem sledu zanesljiv šele, ko je izdelal več umetnih krvnih sledov, vsaj 50.

Druga okolnost, ob kateri najboljši psi lahko na sledu odpovedo, je umetno gnojilo na njivah, kar smo s poskušnjami dognali. Nismo pa mogli ugotoviti, katere vrste gnojilo je to bilo. Vse te okolnosti govore za to, da na kakovost dela in na pasji nos vplivajo okolnosti, s katerimi navadno ne računamo, npr. nerazpoloženje psa, umetni gnoj itd.

Priprave in pripomočki

Za šolanje v delu po krvnem sledu kakor tudi pri delu samem potrebujemo sledni jermen, ki je zveza med vodnikom in psom. Sledni jermen je dolg usnjat jermen, ki mu pravimo »sledni« zato, ker ga uporabljamo pri iskanju obstreljene velike divjadi po krvnem sledu, ki ga ranjena žival pušča za seboj. Sledni jermen rabimo samo za to delo, tako da je le-ta za psa zunanji znak za iskanje ranjene divjadi. Pri drugem delu ali pri šolanju v drugih veščinah tega jermena ne uporabljamo! So vodniki, ki ga uporabljajo tudi pri nekaterih vajah poslušnosti. Vodnik naj pri teh vajah uporablja dolgo vrstico, saj je sledni jermen za te vaje pretežak in tudi prekratek. Jermen naj bo iz močnega 1—2 milimetra debelega ustrojenega usnja, dolg 6—8 metrov, širok pa za večje pse 2,5, za manjše pa 1,5 centimetra. Na enem koncu ima jermen okrog 25 cm dolgo zanko, da ga lahko držimo v roki ali nataknemo na zapestje, na drugem koncu pa je sponka iz medi, ki ne rjavi. V podaljšku je nekaj lukenj, da sponko lahko zapnemo na jermen ali na ovratnik. Ta ni tak, kakršnega imajo psi navadno; biti mora 3—4 cm širok in sešit iz dveh plasti mehkejšega usnja in je notranja plast za približno 6 mm širša, tako da se lahko pregane čez zunanjo, rob pa se prešije. Ovratnik se proti obema koncema neznatno oži; tudi ovratnik ima na enem koncu sponko iz medi, na drugem pa luknjice, da se lahko zapne. Na ovratniku je vretence, da nanj pripnemo jermen s sponko, ki je na koncu jermena. Kakor vidimo, jermen nima karabinarja, temveč samo navadno sponko, ker karabinar večkrat odpove. Karabinar se zlasti v goščavi kaj rad odpne, pes je prost in

tako je pretrgana zveza med vodnikom in psom; dela na jermenu je tako konec.

Posebej opozarjam, da naj se vodnik nikoli ne spozabi, da bi psa udaril s slednim jermenom; to ni vzgojno in bolj škodi kakor koristi, ker se pes začne slednega jermena bati.

Jermen in tudi ovratnik je treba večkrat namazati z oljem za usnje, zlasti če sta bila mokra; to je potrebno, da usnje ne poka ali se ne lomi. Kadar jermena ne rabimo, naj bo zviti; zvijemo ga na poseben način, ki ga kaže slika.

Vodnik potrebuje nepremočljive čevlje. Tako pri šolanju kakor pri delu je najbolj priporočljiva gumasta obutev. V tako obutev mora biti obut tudi polagalec umetnega krvnega sledu, kajti gumasti čevlji nimajo vonja po usnju in mažah, ki jih vtiramo v usnjeno obutev. Taka obutev tudi ne smrdi po raznih umazanijah, ki ostanejo na usnjenih čevljih (gumasto obutev operemo!). Skozi njo tudi ni moči čutiti vonja potnih nog, ki ga pasji nos tudi zaznava.

Pri opremi omenjam še pokrivalo in očala. Klobuk za vodnika pri spremljanju psa, ki izdeluje krvni sled, ni pripravno pokrivalo; vodnik mora namreč slediti psu tudi v grmovje in v goščavo, kjer klobuk lahko izgubi. Če bi ga moral iskati, bi zadrževal psa pri delu, pes bi lahko zaradi tega postal živčen (nervozen), kar bi utegnilo vplivati na njegovo delo. Zato priporočam volneno ali platneno kapo s ščitnikom; taka kapa se dobro prilega glavi, a tudi veter ali veja je

zlepa ne vržeta oziroma ne potegneta z glave; ščitnik na kapi pa je potreben za zaščito pred soncem. Za varovanje oči so pri takem delu nujna očala, kakršna rabijo motoristi, a ne steklena, ki se rada ubijejo.

Idealno bi bilo, da bi vodniki svoje pse sledarje učili na naravnih krvnih sledovih, torej na sledovih krvi, ki pada na tla iz obstreljene živali. Ker pa se za to redkokdaj nudi priložnost, si je treba pomagati z umetnimi sledovi. Tudi krvi parkljaste divjadi ni vedno na voljo, zato si pri šolanju psa pomagamo z govejo krvjo, s katero vodnik položi umetne sledove.

Umetni sled položimo lahko na več načinov, npr. s 6 cm² veliko gobico ali z enako velikim delom želodca divjadi (pikljanje), nadalje z iglasto vejico, s slednimi čevlji, s steklenico, ki je zamašena z narezanim zamaškom in podobno. Osnovno pravilo za polaganje umetnih krvnih sledov je, da so ti čimbolj podobni naravnim.

Preden položimo daljši umetni krvni sled, ga najprej zaznamujemo s posebnimi znaki, npr. s papirjem ali z opozorilnimi vejicami, da lahko psa in samega sebe nadzorujemo pri delu. Daljšega sledu si namreč ni mogoče zapomniti, zlasti če smo napravili kljuke. Sled je zlasti potrebno zaznamovati, če smo na nepoznanem terenu in je treba položiti več sledov, npr. na preizkušnjah; zato je trasiranje potrebno.

Če polagamo sled z gobico ali s krpo želodca, to z lesnim vijakom pritrdimo na približno meter dolgo palico, s katero pri polaganju hodimo, kakor da bi se hoteli nanjo opirati. Gobico ali želodec od časa do časa pomočimo v posodico s krvjo; tako puščamo za seboj sled.

Vejico iglavcev, ki smo jo odlomili, pomakamo v kri podobno kakor gobico, sled pa polagamo tako, da kri z vejico škropimo.

S steklenico ravnamo tako, da zamašek, ki je v grlu steklenice, zarežemo ob strani in tako napravimo odprtino, skozi katero spuščamo kaplje krvi na tla. Če imamo steklenico z ozkim grlom, lahko kapljamo kri kar iz nje, pomagamo pa si s prstom tako, da zdaj pa zdaj kanemo kapljico krvi na tla.

Sledni čevlji, s katerimi smo do nedavna delali umetne krvne sledove, imajo vrhnji del iz usnja, podplati pa so leseni. Čevlji morajo biti tako veliki, da jih lahko obujemo vrh svoje obutve. Sredi lesenega podplata levega čevlja je izrez, v katerega potisnemo pločevinasto posodico, ki ima na sprednjem delu pipico. Da posodica s krvjo ne pade iz izreza, jo v lesenem podplatu zavarujemo s koščkom pločevine. V pločevinasto posodico vlijemo kri, ki ob vsakem koraku kaplja na tla skozi pipico, ki je bolj ali manj odprta — kakršen sled pač želimo. Desni čevlji ima v podplatu jajčast (ovalen) izrez, dno pa je pokrito z več vrst močnejših žic, ki so položene vzporedno druga ob drugi. V ta izrez lahko denemo dele drobovine, ki se sem in tja izmuznejo med

žicami na tla. — Žal je ploskev, ki jo pokrije podplat slednih čevljev, izredno velika, kapljice na tleh pa pregoste; zato sledni čevlji za polaganje sledov niso priporočljivi, razen pri začetnem učenju, ko je treba polagati goste sledove. Kateri način si vodnik izbere, je njegova stvar, poglavito je, da so umetni sledovi čimbolj podobni naravnim.

Pes mora na koncu sledu najti plen, da si zapomni, kaj je namen njegovega dela. Ta »plen« naj bi bila žival, katere kri smo rabili pri položitvi sledov. Če smo sledove naredili z govejo krvjo, na koncu seveda ne moremo položiti goveda, prav tako tudi ne jelena. Tudi srnjadi ni vedno pri lokah. Zato si pomagamo s suho, s slamo nagačeno srnjo kožo, ki jo vsakokrat poskropimo s tako krvjo, ki jo rabimo pri položitvi umetnih sledov. Ker se kri na koži sesede, jo po vsakokratni rabi skrtačimo, seveda šele, ko se posuši.

Vsak dober lovec, ki gre na veliko divjad, vzame s seboj čisto steklenico in kozarec ali zajemalko, da v primeru plena dobi od divjadi kri za šolanje psa, ne samo svojega, ampak tudi za tovariševega. Kri se ne sme strditi, zato jo zajamemo v steklenico in jo dalj časa tresemo. Če krvi takoj ne porabimo in krvnega sledu ne položimo takoj, preprečimo strditev tako, da krvi primešamo kuhinjsko sol, raztopljeno v vodi. Zadoštuje žlica soli na liter krvi. Steklenico s krvjo shranimo čimprej na hladnem kraju, po možnosti v ledenici ali še bolje v mrzli kleti s temperaturo okoli 0°.

Za šolanje naj kri ne bo starejša kakor 4 tedne; starejša kri, ki je še tekoča in je umetno shranjena (konservirana), začne po tem času razpadati in smrdeti. V takem primeru bi pes ne delal po vonju sveže, ampak po smradu razpadajoče krvi. Zato taka kri ni primerna ne za vajo ne za preizkušnje. Vsekakor je potem boljša sveža goveja kri kakor razpadajoča kri divjadi.

(Se nadaljuje)

O škodljivosti pesticidov pri napačni uporabi

Nedvomno je kemija napravila kmetijstvu in gozdarstvu veliko uslugo z odkritjem pesticidov. Ker je biološko ravnotežje v naravi že močno porušeno, prav z njihovo pomočjo vsako leto preprečijo ogromne škode, ki bi nastale zaradi prevelike namnožitve različnih škodljivcev, predvsem insektov. Po drugi strani pa vsako leto nastanejo precejšnje škode zaradi nestrokovnega in lahkomišelnega ravnanja s temi snovmi. Žrtve so predvsem ptice, ki z njimi pridejo najbolj neposredno v stik. Da bom prikazal, kakšna škoda lahko nastane z nestrokovnim uporabljanjem različnih pesticidov, navajam skraj-

šani prevod razprave nizozemskega strokovnjaka dr. M. F. Mörzer Bruijnsa, ki jo je napisal po katastrofalnem poginu ptic na Nizozemskem, spomladi leta 1960.

»Vsako leto pri nas poginjajo ptice zaradi uporabe pesticidov, a to število je le redko tako veliko, da bi bili potrebni posebni ukrepi. Nizozemsko društvo za zaščito ptic in ostale podobne ustanove se trudijo, da bi preprečile ali vsaj čim bolj omejile uporabo pesticidov, ki povzročajo prekomeren pogin ptic.

Poljedelci so dobili navodila, v kakšnih koncentracijah so pesticidi škodljivi za ptice in na kakšen način naj jih uporabljajo, da bodo imeli zelen učinek in kolikor možno majhno škodljivost za populacijo ptic. Koncentracija pesticidov, dovoljena na Nizozemskem in normalno uporabljena, ne povzroča serijske umrljivosti med pticami.

V marcu in aprilu 1960 so sporočili iz raznih krajev, da ptice množično poginjajo.

Državni inštitut za varstvo narave je organiziral obširno akcijo, da ugotove vzroke in število poginulih ptic. Vprašalne pole z navodili so prejele vse organizacije in posamezniki, ki imajo stike z naravo. Iz 200 občin so javili o številnih poginih ptic, v petih so našli mrtvih preko tisoč.

V skoraj vseh primerih je bil temu vzrok napačna uporaba parathiona. Kmetje so namočili žita v raztopino parathiona, da bi na svojih poljih uničili divje golobe, grlice, poljske vrane, kavke in galebe. V nekaterih primerih je parathion ali kak drug pesticid povzročil tudi pogin ptic, ko so ga uporabljali za uničevanje voluharjev.

Ta metoda preprečevanja škode, ki jo delajo ptice na Nizozemskem, ni legalna in so zato mnoge poljedelce ustrezno kaznovali.

Prav v tem času je potekala pomladanska selitev ptic, zato je bila katastrofa še toliko večja. Tako je poginilo na tisoče ščinkavcev, škorcev in drugih ptic. Ribiči so poročali, da so ptice iz jat množično padale v morje.

Ptice, ki so jih našli poginule, so pripadale 55 vrstam. Največ je bilo najdenih od tehle vrst:

race mlakarice	800	kavke	400
kanje	100	kosi	700
skobci	30	vinski drozgi	260
jerebice	200	škorci	4000
fazani	600	repniki	140
navadni galebi	600	ščinkavci	9000
skalni golobi	700	pinože	250
golobi grivarji	1800	domači vrabci	800
domači golobi	2500	poljski vrabci	350
poljski škrljanci	1000		

Celotno število najdenih mrtvih ptic je bilo 27 000. Stvarno število mora biti znatno višje, ker so bili zbrani podatki le z nekako polovice Nizozemske, na pregledanih predelih so pa našli le nekako šestino poginulih ptic. To je bilo v marcu in aprilu 1960 na Nizozemskem uničenih preko 200 000 ptic. Večina vrst, ki so bile žrtve parathiona, so vsaj delno žitojede: divje race, jerebice, fazani, galebi, vrane itd. Sive čaplje, ujede, sove in srake so primer sekundarne zastrupitve, ker so se hranile s poginulimi manjšimi pticami.

Ob navedenem primeru se lahko vprašamo, kako je pri nas? Na srečo do sedaj res ni bilo opaziti serijskih zastrupljenj, z manjšimi primeri pa se srečujemo vsak dan. Tako lahko po vsakem pomladanskem škropljenju drevja opazimo, da se je zmanjšalo število ptic pevk, predvsem sinic. Večkrat med lovci slišimo, da so našli poginule jerebice in fazane, ki so najverjetneje žrtve preintenzivnega škropljenja. Potem pa nekateri lovci vzklikajo smrt kanji, ker so jo zalotili, da je v hudi zimi ugonobila jerebico!

Posledice uporabe pesticidov so lahko tudi drugačne. Tako prav uporaba DDT grozi z izumrtjem znamenitosti Vojvodine — kraljevega orla (*Aquila heliaca*). To je primer sekundarne zastrupitve. V teh krajih mnogo uporabljajo DDT, ki se kot kumulativni strup kopiči v jetrih tekunic, ki so glavna hrana kraljevega orla. Od te zastrupitve sicer ne pogine, pač pa postane sterilen (neploden). Tako je bilo lani 90 % gnezd tega krilatega velikana praznih.

O škodljivosti DDT poročajo tudi Amerikanci. Večje površine gozdov so zaprašili zaradi prelcov. Po 3–4 letih so opazili, da so drozgi skoraj povsem izginili. Poginili so zaradi tega, ker so se hranili z deževniki in polžki, ki so v sebi akumulirali strup, a sami zaradi tega niso poginili.

Navedeni primeri zgovorno kažejo, da je nujno še bolj pospeševati biološko borbo proti škodljivcem, po strupih pa seči le v skrajnih primerih. Skrajni čas je tudi, da zakon predvidi kazni za malomarno uporabo pesticidov, ker po toči zvoniti ne pomaga!

Janez Gregori

Poslednji

Odkar sem ga poznal, je živel v majhni koči na robu gozda. Za hišo je žuborel potoček, onstran potočka pa se je širila majhna livada. Na klopi pred hišo je rad posedal in kadil pipo, ko je gledal zahajajoče sonce. Dan za dnem je bil priča sončnemu zatonu in užival je, ko so se sence visokih dreves začele plaziti proti njemu in je nad obzorjem rdeči sij barval nebo. Potem je nebo in zemljo zagrnila tema. Zemlja je utihnila in le kak samotni klic je zmotil idiličen mir.

Tu, v tem idiličnem kraju je živel stari Andrej. Bil je samotar, a kljub temu se ni nikoli dolgočasil. Živel je z naravo in puška mu je bila edino veselje. Le redkokdaj je zašel med ljudi in to v krčmo, kjer se je največkrat opijanil. Takrat je govoril o sebi in o lovu. Tako so kos za kosom zvedeli za njegovo življenje. Potem se je dolgo jezil sam nase in zdelo se mu je, kot da se je nekaj tujega vrnilo v njegov tek življenja.

Vsako leto je smel ustreliti srnjaka, tisto leto pa se je namenil, da bo uplenil starega samotarja, najlepšega med srnjaki, kar jih je kdaj videl. Dobro je vedel, kje ga mora iskati.

Vročega julijskega dne se je odpravil. Šel je s tistim lahkim, pritajenim korakom, praznično oblečen, saj je bil zanj to velik dan. Velikemu lovcu najlepša trofeja! Vse se mu je zdelo lepo, praznično in še sonce je lepše sipalo žarke z neba. Neslišno je drsel med smrekovimi vejami in le tu in tam je kak žarek prodril v mračni gozd. Še dober streljaj in gozd se je začel redčiti, prišel je do jase, kamor se je gotovo namenil tudi stari samotar. V oči je Andreja zasčemela sončna luč, ki je lila z neba. Bilo mu je lahko pri duši in najraje bi zavriskal. Bilo je ravno pet popoldan. Ne, starega še ne bo, ker je vedno prišel zadnji. Da bi sedel, še pomislil ni, ker bi se ne spodobilo, da bi čakal sede, saj danes se bosta srečala poslednjikrat. Tu na tej majhni jasi ga je pasel dolga leta. Bil je dobro skrit nezaželenim očam. Čutil je, da je on del njega samega. Toda vsa leta je bil samo njegov gojitelj, varoval je cvet in sedaj si ga je drznil utrgati. Prelakomno si stegnil roko, stari Andrej! Tako je predel misli in kazalec na uri je zdrknil že daleč čez šest. Onkraj jase je počila vejica in Andrej se je zdrznil; usločil se je kot vzmet in srce mu je hitreje pognalo kri po žilah. Niti ena mišica na obrazu mu ni trznila, toda puška se mu je lahno tresla. Še nikoli ni bil tako nemiren. Ni se ga še nadejal. Kmalu se je grmovje razmaknilo in na jasi se je pokazal krasen srnjak. Nezaupljivo je motril okolico, potem pa se je začel pasti. Kdaj pa kdaj se je njegovo močno rogovje zasvetilo v soncu. Pasel se je naravnost proti Andreju. Še dobrih trideset korakov ju je ločilo, ko je srnjak obstal in dvignil sivo glavo. Dva samotarja sta se srečala iz oči v oči, tu sredi gozda, daleč proč od ljudi. Andreju se je zdelo, da ga srnjak roti, naj ne strelja. Še trenutek in Andrejeva s srebrom okovana risanica je zvonko in porogljivo udarila. Srnjak se je vzpel in omahnil. Andrej je prišel do srnjaka in srečala sta se s pogledi. Srnjakove vlažne oči so ga gledale očitajoče in iz rane na plečih se je počasi odtekalo življenje. Srnjakov pogled je vse bolj steklenel in nazadnje se je Andreju zdelo, kot da mu odpušča, češ saj sva oba starca, tudi ti ne boš dolgo. Potem je pomočil smrekovo vejico v srnjakovo kri in si jo je zataknil za klobuk. Oprtal si je srnjaka in se napotil domov, toda ne s tistim lahkim korakom. Na robu gozda se je ustavil in sedel. Zastrmel se je v srnjakove mrtve oči in zdelo se mu je, kot da se rogajo smrti. Pa se je oglasilo sem iz zoreče pšenice: pet pedi, pet pedi... Andrej se je zdrznil. Mar je res, da mu je še samo pet pedi do groba. Pa se je ujezil, češ, ti ptič kratkorepi mi ne boš meril poti do groba in nekaj težkega mu je leglo na srce.

Doma je srnjaku odrezal glavo in s podstrešja je prinesel lonec, v katerem jo je potem okuhal in lobanjo obelil. Pritrdil jo je na steno in nekega jesenskega dne jo je snel ter nesel s seboj na klop pred hišo. Zopet je gledal, kako se je sonce bližalo hribom. Božal je belo lobanjo in misli so mu ležale na duši kakor sivo kamenje na pobočju. »Tudi meni se bliža zaton; odkar sem ustrelil tebe, nisem več tisti stari Andrej. Nekaj težkega mu je takrat leglo na srce. Pravi starec sem. Ko bi ti sedaj lahko podaril življenje, tisočero bi ti jih. Nisem te še hotel iztrgati gozdu, a sem se bal zate, da bi te ne ugledalo nevedno oko...«

Ko so pomladne vode pridrle z gora, so našli Andreja mrtvega. Ko sem odprl vrata njegove koče, sem na steni zagledal belo lobanjo z močnim rogovjem, na pogradu pa mrtvega Andreja. Zazrl sem se v njegove odprte, rjave oči. Živ in trd je bil njegov pogled, globoko je segel in ni prizanesel. Na obrazu mu je ležal porogljiv nasme. Rogal se je smrti in vsemu svetu. Pa se je zopet oglasilo »pet pedi, pet pedi...« in prihajalo vse bliže. Stisnilo me je pri srcu in bežal sem, bežal k ljudem.

I. D.

Trihine pri lisici in nekaterih drugih divjih živalih v Sloveniji

dr. Janez Brglez, dr. Rajko Rakovec,
dr. Stane Valentinčič

Trihinelozo je nevarna zajedavska bolezen divjih in domačih mesojedov in vsejedov, glodavcev in nekaterih farmskih kožuharjev. Na žalost se bolezen javlja tudi pri človeku. Bolezen povzročajo zajedavske ličinke, velikosti 0,1 mm, ki lahko množično napadejo mišičevje svojega gostitelja, povzročajo spremembe na mišicah in prebavilih ter privedejo do ohromelosti nekaterih važnih organov in do smrti gostitelja. Pri človeku pride tudi do oteklosti obraza, splošne slabosti, pekočih bolečin v mišičevju, povišane telesne temperature, ohromelosti določenih skupin mišičevja, dihal in do smrti.

Spolno zreli zajedavci se razvijejo pri gostitelju v črevesju samo takrat, ko gostitelj zaužije v mesu za okužbo sposobne ličinke. Zajedavci žive v črevesju le kratak čas. Samci, dolžine okrog 1,5 mm kmalu po oploditvi samic poginejo, samice pa, dolge 3 do 4 mm, izležejo vsaka po okoli 1500 ličink. Le-te se takoj prerinejo skozi črevesno steno, pridejo v krvna in mezgovna obtočila in s pomočjo teh po vsem telesu, predvsem pa v poprečno progasto mišičevje trebušne prepone, medrebrno mišičevje, jezik, mišičevje grla in drugod. Ličinke lahko najdemo tudi v vseh ostalih organih, vendar je njihovo pravo mesto, kjer se obdajo z ovojnico, samo mišičevje. Novi gostitelj se invadira, če požre v mesu za invazijo sposobne ličinke, kakor smo že spoznali. Pri trihini imamo primer, ko je gostitelj in vmesni posredovalec zajedavske bolezni ista žival.

V mišičevju, kjer se ličinke ustavijo, se okrog zajedavcev že v kratkem času formirajo opne, značilne limonaste oblike, ki ščitijo zajedavca. Takšne tvorbe so velike od 0,4 do 0,6 mm, široke pa 0,25 mm. Po pravilu jih ne vidimo s prostim očesom. V sredini takšnih mešičkov je zvita ličinka, ki jo ugotavljamo s posebnimi laboratorijskimi pregledi. (Glej sliko ličinke!) Poročajo, da so ličinke v mesu sposobne, da okužijo svojega gostitelja tudi po 24 letih.

Do danes je poznano veliko število gostiteljev v prirodi, ki predstavljajo rezervoare bolezni. Takšna prirodna žarišča najdemo predvsem pri divjih živalih v gozdu. Poznano je tudi, kako se obdrži veriga bolezni pri divjih živalih. Vendar vseh epizootioloških in epidemioloških činiteljev še vedno ne poznamo. Pri vsakem primeru bolezni pri človeku moramo omenjene faktorje posebej poiskati in določevati. Doslej so ugotovili trihinelozo pri sledečih vrstah živali: volk, lisica, jazbec, divja mačka, podlasica, ris, kuna zlatica, kuna belica, dihur, nutria, veverica, divji prašič, podgana, medved, pes, mačka, domači prašič, nekatere arktične in druge živali. Zajedavec je geografsko zelo razširjen. V srednji Evropi štejejo za najbolj pomembnega gostitelja in rezervoar bolezni lisico, volka, jazbeca in medveda. Povedati moramo, da so za določeno okolje natančno določeni tudi prirodni rezervoarji bolezni in poznani krogi prenosa bolezni.

Bolezen pri ljudeh so odkrili v Švici leta 1868/69 v mestu Tessin in v kantonu Zürich 1936. leta. Pavlovski poroča o pogostih pojavih te bolezni pri ljudeh v Beli Rusiji in na severnem delu Kavkaza.

Trihinelozo je pri ljudeh opisana tudi v Nemčiji, na Češkem, Danskem, v Spaniji in drugod v Evropi, predvsem pa je razširjena v ZDA, kjer računajo, da je še vedno invadiranih okrog 200 000 ljudi. Na žalost je bolezen pri ljudeh ugotovljena tudi pri nas v Jugoslaviji. V zadnjih letih so jo ugotovili v Bosni in Hercegovini in sicer v krajih Višegrad, Porič, Bugojno, Zenica, Bosanski Novi in Knežina—Sokolac. Domnevajo, da je pri nas zbolelo še več ljudi, samo bolezen doslej ni bila odkrita.

Kako je bolezen razširjena pri divjih živalih? Borchert poroča, da je v Nemčiji glavni rezervoar bolezni treba iskati pri lisici in jazbecu, saj je okrog 40 % teh živali invadiranih. V italijanskih provincinah alpskega sveta, kot so Bolzano, Trento, Vicenza, Brescia, Udine, Gorizia in Belluno, je Marazza pregledal čez 600 lisic in odkril bolezen pri eni tretjini živali. Približno enake rezultate so dobili v Švici Allenspach, Jörg, Brischgi, Bear, Roth in Hörning. Tudi pri nas v Jugoslaviji je ugotovljena bolezen pri mnogih vrstah domačih in divjih živali. Bolezen so odkrili Lozanič, Rukavina in Delić, Gall, Wikerhauser in Brglez ter ostali. Kakor v svetu, tako se tudi pri nas vrše redni pregledi zaklanih prašičev v večjih klavnicah. Ugotovitev trihineloze pri zaklanih prašičih je redka, znaša 0,003 %.

Kako je bolezen razširjena v Sloveniji?

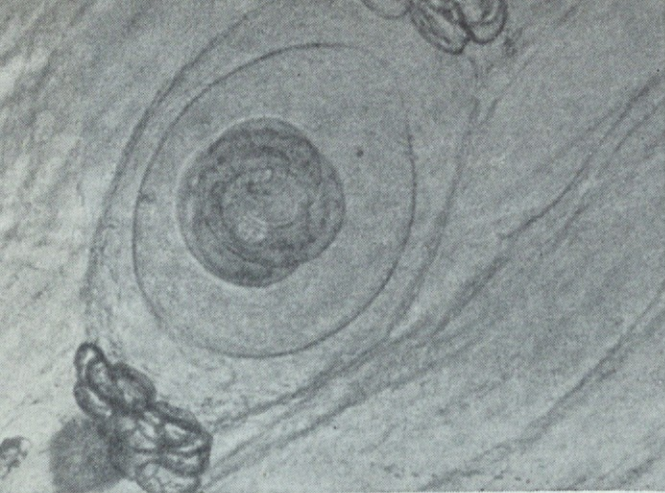
Ko smo v zadnjih letih vršili preiskave pri številnih divjih živalih, smo odkrili bolezen in spoznali, da je trihinelozo razširjena tudi v Sloveniji. Ker smo razen omenjenih preiskav mišičevja odstreljene ali poginule divjadi izvršili tudi številne preglede suhih kož, zbranih v skladiščih Koteks-Tobusa v Zalogu pri Ljubljani, bomo kratke rezultate teh preiskav podali ločeno. Predvsem so važni za nas v Sloveniji podatki, ki govore, kako je bolezen razširjena pri posameznih vrstah živali in pa, iz katerih krajev so invadirane živali. Važna je tudi ugotovitev, da se bolezen prenaša lahko tudi s pomočjo suhih kož, kar smo doslej zanemarjali. Prav temu problemu želimo v današnji razpravi posvetiti večjo pozornost, saj se številni lovci posredno in neposredno srečujejo s postavljeno problematiko in dogodi se lahko, da zaradi nepoučenosti raznašajo bolezen pri odiranju kožuharjev, z mrhovino in kožami in tako širijo žarišča v prirodi, med divjimi mesojedi in glodavci v gozdu, lahko pa jo prenesejo tudi na prašiča in človeka.

Najprej rezultati preiskav!

Pri raztelesbah divjih živali smo pri veterinarskem oddelku tehniške fakultete v Ljubljani v letih 1962 do 1964 preiskali na trihinelozo tele vrste živali s sledečimi rezultati:

Vrsta živali	1962	Pozitivno	1963	Pozitivno	1964	Pozitivno	Skupaj	%
lisica	28	2	44	4	10	1	82	8,53
divja mačka	3		7	1			10	10,00
kuna					1		1	—
jazbec	7		3		1		11	—
medved	6	1	12	2	3		21	14,09
divji prašič	29	1					29	3,44
volk			1	1			1	(100)

Živali so bile uplenjene ali najdene v tehle krajih Slovenije: Vodice, Kočevje, Grosuplje, Rižana, Črni kal, Šmarna gora, Veliki Gaber, Križna gora, Cerklje, Višnja gora, Laze, Dolsko, Postojna, Javornik, Črni vrh, Čaven pri Ajdovščini in Dolenjske Toplice. Pozitivne živali na trihinelozo smo našli v

Mikroskopski posnetek ličinke *Trichinelle spiralis*
Foto dr. R. Rakovec

Vodicah, Grosuplju, Kočevju, Lazah, Strugi in Dol-skem ter Javorniku.
Leta 1965 smo pri Veterinarskem zavodu Slovenije preiskali večje število suhih kož, sumljivih na tri-hine. Poglejmo rezultate:

Vrsta živali	Pregledano	Pozitivno	%
nutria	4	—	
jazbec	26	—	
kuna zlatica	6	—	
kuna belica	42	1	2,38
dihur	62	3	4,38
divja mačka	12	1	8,33
lisica	596	156	26,30

Ugotovili smo lahko, da so bile kože lisic odkupljene pri zbiralnicah Koteks-Tobusa v mestih: Nova Gorica, Kranj, Radovljica, Rogaška Slatina, Brežice in Murska Sobota. Razen tega smo lahko pri posameznih kožah na pripetem lističu ugotovili podatke o lastniku kože pred prodajo. Tako smo še ugotovili, da invadirane živali potekajo še iz Dražgoš, Tolstega vrha, Žetal in Hajdine.

Na osnovi teh prvih širših podatkov iz različnih področij Slovenije lahko sklepamo, da je trihinelozo močno razširjena pri lisicah. Najdemo pa jo tudi pri drugih divjih in domačih živalih. Ker smo pregledali okrog polovico lisičjih kož, odkupljenih v enem letu na področju Slovenije, so podatki v statistični, epizootiološki in epidemiološki luči pomembni. Kako se okuži človek?

Človek se invadira s trihinelo samo v primeru, če zaužije okuženo, slabo pečeno ali kuhano meso. Praktično igra vlogo pri okužbi samo prašič, lahko pa tudi nekatere druge živali. Bolezen se ne more drugače prenašati z živali na žival, niti z živali na človeka, kakor z okuženim mesom. Trihine ostanejo aktivne in žive tudi v suhomesnatih proizvodih. Kako se lahko širi bolezen v lovišču?

1. Mrhovina v lovišču je lahko sumljiva na bolezen pri tistih živalih, kjer trihine žive.

2. Pri odiranju na bolezen sumljivih kožuharjev lahko bolezen širimo z mrhovino in s kožo ali kožuhom. Največkrat odiramo divje kožuharje v našelju, pri osamljenih gorskih kmetijah in podobno. Velika nevarnost je pri tem, da se invadirajo pes in mačka, lahko pa glodavci, posebno podgana. Nesposredno se lahko okuži tudi prašič, vendar je okužba

bolj pogosta preko glodavcev in kuhinjskih odpadkov.

3. Kože sušimo na vratih raznih gospodarskih objektov, pogosto tudi v stanovanju ljudi. Do njih lahko pridejo domače živali in glodavci.

4. Skladišča kož, jame za mrhovino in kafilerije lahko postanejo mesta, od koder se bolezen širi.

5. Pazimo na meso in odpadke divjega prašiča, da ne invadiramo sebe in domačih živali.

Po pravilu moramo kadavre globoko zakopati, kože pa sušiti v prostorih, kamor domače in divje živali ne morejo. V nobenem primeru ne smemo dajati mesa odratih živali psu, mački ali prašiču. Pri tem moramo pomisliti tudi na kuhinjske odpadke pri pripravi divjega prašiča, medveda in drugih živali, sumljivih na trihinelozo.

Veterinarska služba mora po pravilu pregledati meso divjega prašiča tudi na trihine. Priporočamo temeljito pečenje in kuhanje sumljivega mesa.

Po lovskem svetu

Svetovna razstava psov na Čehoslovaškem

Razstavišče v Brnu je bilo za 19. in 20. junij 1965 prirejeno za doslej največjo lovsko kinološko manifestacijo v ČSSR. Tu sta bili namreč državna razstava lovskih trofej in svetovna razstava psov.

Splošno je znano, da se je lovstvo na Čehoslovaškem razvilo do najvišjih meja. Pričakovati je bilo, da tudi kinologija ne more zaostajati. Prirejena razstava je to tudi potrdila. Organizatorji so nam že pred otvoritvijo povedali, da pričakujejo velik obisk domačih državljanov in tudi inozemcev. V ta namen so bili primorani organizirati prenočišča do 70 km okrog samega mesta Brna. Že prvi dan, v soboto, je bil velik obisk, posebno pa drugi dan — v nedeljo — je obisk presegel vse meje. Naval je bil tako velik, da so ljudje čakali na vstopnice po nekaj ur, četudi je bilo več vhodov. Nam Jugoslovanom so gostoljubni Čehi že ob 7. uri zjutraj dovolili izjemen vstop na razstavo.

Razstavljenih je bilo skupaj 1805 psov. Po katalogu so bili razdeljeni na naslednje skupine po pasmah:

A — Lovski psi, 52 pasem	946 psov
B — Službeni psi, 13 pasem	444 psov
C — Ovčarji, 15 pasem	141 psov
D — Hrti, 6 pasem	84 psov
E — Luksuzni psi, 29 pasem	190 psov

Zaradi boljše preglednosti so bili psi v razstavnih dvoranah razdeljeni na 12 skupin, in sicer: kontinentalni ptičarji, angleški ptičarji, barvarji, španjeli, braki, jazbečarji, terierji, službeni psi, ovčarji, hrti, pudli in luksuzni psi.

Za ocenjevanje je bilo določenih 38 krogov. Razstavljeni psi so bili zelo lepi, saj jih je veliko dobilo za odlično oceno plave trakove.

Posebno sem se zanimal za razliko med češkim ostrodlakim ptičarjem »Češti fousci« in nemškim ostrodlakim ptičarjem. Za moje oči razlike nisem ugotovil. Baje so si tudi v delu enaki. V raz-

govoru z nekim češkim lovskim strokovnjakom sem zvedel, da si tudi sami niso na jasnem glede podobnosti teh dveh pasem. Za češkega »fouška« mi ni znan uradni standard, zato ga ne morem primerjati s standardom nemškega ostrodlakarja. V hali je bila razstavljena tudi kinološka literatura, med katero sem opazil tudi knjigo našega znanega kinologa Julija Kodra »Lovski španjeli«. Edino za razstavní katalog ne morem pohvaliti prireditelja razstave. V njem so psi vsake pasme vpisani po zaporednih številkah le z imenom psa in s polnim naslovom lastnika. Torej, katalog ne vsebuje vseh tistih podatkov, ki so odlika za preglednost in uporabo ter so v splošni praksi vseh prirediteljev. Sama razporeditev v katalogu ne deli psov po spolih (spol naj se ugotavlja po imenu), niso grupirani po starostnih razredih, nimajo podatkov iz rodovnih knjig, ne datuma legla in sploh nobenih podatkov o starših.

Razen tega je tudi katalog tiskan na navadnem časopisnem papirju brez močnejših ovojnic. Nasprotno lahko razstavní katalog državne razstave lovskih trofej, o kateri bo »Lovec« poročal v prihodnji številki, ocenimo kot vzorno in luksuzno izdajo.

Jože Jurečič

Kaj lovijo na Japonskem

Čeprav je Japonska s svojimi 100 milijoni prebivalcev zelo gosto naseljena dežela z omejenimi možnostmi za lov, se vendar določeno število ljudi bavi tudi s tem športom. Na Japonskem sta dve vrsti lovcev. Nad 200 000 je lovcev prve vrste, ki lahko lovijo s pravimi lovskimi puškami, in okoli 22 000 lovcev druge vrste, ki imajo pravico loviti samo z malokalibrskimi oziroma zračnimi puškami. Cena za lovno dovoljenje prve vrste se odmérja po višini osebnega dohodka in bi bila v našem denarju nekako od 5000—7000 din. Lovno dovoljenje druge vrste bi stalo po naše nekako 2500 din.

Kljub gostoti prebivalstva ima Japonska vendar različne vrste divjadi. Ni tako malo jelenov, ki so precej manjši od naših, in divjih prašičev. Precej več je kljunačev, prepelíc, belk in veveric ter poletuš. Veverica in poletuša veljata na Japonskem za poslastico. Zanimivo je, da Japonci štejejo med divjad tudi vrabce. Vrabci so v tej deželi poslastica posebne vrste, podobno kot v Italiji različne vrste ptic pevk. Predlanskim so jih na Japonskem uplenili preko 6 in pol milijona. Vrabci so večinoma plen lovcev druge kategorije.

Sodeč po odstrelu imajo na Japonskem tudi mnogo zajcev, rac, še več pa fazanov in divjih golobov. Od roparic so predlanskim na primer uplenili skoraj 15-krat več jazbecev kot lisic, precej kun in celo čez 500 medvedov.

Iz Lov. novin št. 7/65 -elf-

Lovski izpiti tudi v Švici

V Švici mnoga vprašanja rešujejo z referendumí. Tako so pred nedavnim v kantonu Schaffhausen rešili tudi vprašanje lovskih izpitov. Za lovski izpit je bilo oddanih 12 140 glasov, proti izpitu pa samo 1657. Odslej bo moral vsak, ki želi dobiti lovno dovoljenje, imeti lovski izpit — in sicer teoretičen in praktičen.

Iz Lov. novin št. 7/65 -elf-

Škoda zaradi vojnih manevrov

Vojni manevri oboroženih sil NATO in zahodno-nemškega Bundeswehra so v loviščih Zahodne Nemčije napravili veliko škode. Vojaki, motorizacija, streljanje in hrup reaktivnih letal niso samo zbegali divjadi, številna srnjad je tudi našla smrt v žičnih ovirah.

Med manevri je izgubilo življenje tudi nekaj ameriških vojakov v civilu, ki so predstavljali »partizane«. Lovski čuvaji, ki o tem niso bili pravočasno obveščeni, so te preoblečene vojake, še posebno zaradi njihovega obnašanja in skrivanja v loviščih, imeli za lovske tatove in postopali kakor dopušča zakon.

Lov. novine št. 6/65 — B. K.

V ČSSR je vidra zaščitena

V Čehoslovaški je vidra zaščitena že od leta 1947, od leta 1962 pa uživa popolno zaščito. Vidra je ribištvu brez dvoma škodljiva in čeprav je dežela bogata z ribovitimi vodami, je bil ta ukrep potreben predvsem zaradi zaščite naravnega ravnovesja.

Med tem časom se je stalež vider popravil. Zanimiv je tudi način naseljevanja te divjadi. V enem revirju, ki obsega približno 40 km večje reke in 60 km njenih pritokov, živi 5—7 vider, prirastek pa se odseljuje. Dnevna količina hrane ene vidre znaša največ 1 kg, razen z ribami pa se vidra hrani še z raki, žabami, manjšimi glodavci in celo z jajci močvirskih ptic.

Lov. novine št. 6/65 — B. K.

Foto H. Vadnov

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Hrabra ruševka

Na vse zgodaj zjutraj 1. julija letos sta se upravnik planinskega doma na Komni, Ignac Premoša in njegova žena nemalo začudila, ko sta zagledala na dvorišču vse polno mrtvih piščancev. Kdo je to storil? Pa se je izza grma pokazala s piščancem v zobeh — zlatogrla kuna. Podavljene piščance, ki jih je upravnikova žena pozabila čez noč zapreti, si je nosila na varno, najbrž za svoje mladiče. Seveda je upravnik skočil za njo s palico; s puško ni mogel, ker ni lovec. Kuna je pomorila 28 piščancev, od ka-

terih jih je 8 odnesla, 20 pa pustila.

Po tem dogodku je upravnika še bolj skrbelo, kaj bo z ruševko, ki vali v rušju dobrih sto metrov od doma. Pred dnevi je po naključju našel njeno gnezdo, kar ga je kot ljubitelja narave zelo razveselilo. Naslednji dan, 2. julija, je torej šel pogledat, če se tudi njegovi grahasti ljubljenci ni kaj primerilo, če kuna že tudi okrog njenega gnezda ni stikala. Ne, ruševka je še vedno sedela in valila. A upravnika je zamikalo, kdaj bodo kebčki izvaljeni. Stegnil je roko čisto blizu, toda kuna se še zmečila ni. Pa vendar bi rad videl, kaj je z jajci. Poskusil jo je s palico spraviti iz gnezda. Ruševka se je razjezila, našopirila perje in s kljunom sekala po palici. Dobesedno s silo je Ignacu uspelo spoditi ruševko z gnezda. Tedaj je razumel, zakaj je bila tako pogumna: na gnezdu med lupinami je čepelo šest rumeno rjavih kebčkov, tri jajca pa so bila še cela. Piščančki se ravno valijo, je pomislil in se hitro odstranil. Ruševka je bila seveda takoj zopet na gnezdu.

Zvečer je upravnik zaupal svojo skrb za gnezdo profesorju T. Wraberju in meni, ki sva se mudila na Komni kot sodelavca na tečaju Planinske zveze Slovenije za prosvetne delavce. Sklenili smo, da naslednje jutro hrabro ruševko fotografiramo. Na vse zgodaj smo bili v bližini njenega gnezda — vsi trije s fotoaparati. Toda, kakor hitro nas je ruševka zapazila, je z bučnim ropotom zletela z gnezda. Čudno, da je danes tako plašna? Kmalu smo razumeli. Okrog gnezda je bilo vse polno perja hrabre kokoške, ki se je morda tik pred našim prihodom borila za svoje mladiče. S kom? Gotovo s kuno? Toda uspeh njenega boja je bil en sam kebček, ki se je stiskal na gnezdu, osem pa jih je odnesla kuna. Kaj

smo hoteli, želeli smo, da bi ji ostal v veselje vsaj ta nebogljjenček, ki je prestrašeno gledal v naše fotoaparate. Ne verjamem, da se je naša želja uresničila, saj so se nam tudi fotografski posnetki v ranem meglenem jutru pokvarili.

France Cvenkel

Lisica in neustrašena gospodinja

Kmet Jošt iz Češnjevca je 12. sept. rano vstal in šel krmit živino. Ob hiši opazi žival, ki jo je po prvem presenečenju prepoznal za lisico. Medtem stopi iz hiše soseda in Jošt jo pokliče, da pogleda lisico. Ko stopita malo bliže, skoči lisica v svinjak, kjer so bile kokoši in mirno sede. Jošt brž zaloputne vrata in zleze skozi lino za podajanje krme v hlev. Še preden pa je bil pri svinjaku, je korajžna gospodinja že držala lisico za vrat in za ušesa ter jo nesla pred hišo. Tam pokliče Joštovo ženo, da ji prinese nož, vrže lisico ob tla in jo zakolje. Če bi ne bila lisica garjava, kakor se je potem izkazalo, bi bilo vprašanje, kdo bi koga klal. Okoli te vasi je dosti lisic, saj se hodijo kar na vaško cesto igrat. Lovec Miha je v juliju uplenil kar tri. Ena je bila majhna ko mačka in tudi garjava s čisto golim repom. Zgolj od ene hiše so znosile letos 40 kokoši vseh velikosti in starosti.

Ivan Verbič ml.

Muflon tudi v Bistri

Lani v jeseni so ga videli v borovniškem lovišču. Na lovu, pri tišem pogonu na jelenjad, je prišel do B. Suhadolnika.

Letos sredi avgusta pa ga je videlo več ljudi na barju ob Bistrici, za gradom Bistra. S hriba

Gnezdo ruševke blizu plan. doma na Peci 1658 m, lovišče LD Koprivna

Foto F. Keršbaumer

se je hodil past v nižino na zapuščene in zaraščene njive. Po pripovedovanju Francke Pečlin, ki ga je tudi videla, je verjetno oven.

Vsekakor je to eden izmed muflonov, ki so bili naseljeni v Kamniški Bistrici ali Triglavskem pogorju. Pojav posameznih muflonov v Sloveniji kaže, da nekaterim muflonom življenjski prostor, v katerega so bili spuščeni, ni najbolj všeč in iščejo drugega, boljšega. Ker so se, oziroma se bodo posamezni mufloni pojavili tudi v drugih loviščih, prosimo lovce, da o tem poročajo uredništvu Lovca.

-elf-

Fičo in lovska strast

Strela jasna — za las je manjkalo, da je nisva staknila (jaz in fičo). In to zaradi enega skoraj navadnega ptiča.

Vozil sem iz Gorenje proti Dolenji Trebuši. Po nekem komplciranem delu se mi je zdelo, da sem skoraj doma, ko sem sedel v fička. Nenadoma sem zagledal kakih 50 metrov pred seboj v svetlobi žarometov krasnega srnjaka. Nič posebnega — zlasti še, ker se je tako lepo mirno umaknil v grmovje. Toda jaz nisem bil več miren. Če bi malo nategnil, bi lahko dejal, da so me misli o lovu kar vsega prevzele. In v tem lovskem razpoloženju mi zleti pred avto neka ptica. Saj niti ne vem, katera je bila. Bila je nekaj manjša kot vrana in zelo živahno je utripala s perutmi — skratka, bila je prav takšna, kakršno bi rad imel v sobici na steni. Letela je pred menoj kake tri, štiri metre, na meji med snopom svetlobe in teme. In glej, kako naglo sem pogruntal, da se boji teme. Kot bi mignil, že ni bilo več svetlobne ceste, po kateri je letel ptič. Gorele so samo še parkirne lučke. Krasno! Učinek stoodstven! Ptič ni vedel, kam leteti in takoj se je znašel tik pred steklom avtomobila. Moj si! in hop — z obema rokama po njem. Ne, v steklo avtomobila s tako silo, da bi skoraj prste polomil. Pa ne samo prste; vse skupaj z mano vred bi kmalu šlo po gobe, kajti fičo se je zagugal na občestnem kupu gramoza, ki je bil — na mojo veliko srečo — na tistem ovinku, spodaj pa prepad. Šele potem, ko sem klečal zraven avtomobila in razgребal gramoze, da sem rešil nasledlo vozilo, sem se toliko opomogel, da sem se jel smeјati.

M. L.

Pri otvoritvi — v sredini predsednik LZS dr. Jože Benigar

Foto I. Fabjan

Prva povojna koroška lovska razstava

Bila je v Celovcu od 7. do 29. avgusta letos, v umetnostni galeriji.

Slavnostne otvoritve ob zvokih lovskih fanfar so se udeležili predsednik koroške deželne vlade Hans Sima, minister za kmetijstvo in gozdarstvo Avstrije dr. ing. Karl Schleinzner, bivši predsednik Koroške g. Wedenig in več članov deželne vlade ter drugi kulturni in javni delavci.

Lovsko zvezo Slovenije so zastopali dr. Jože Benigar, Veljko Varičak in Ivan Fabjan.

Bogata razstava trofej — posebno eksponatov, vezanih na zgodovino lova ter lovske tradicije Koroške — je bila aranžirana na svojstven način, kar ji je dalo še poseben poudarek.

Razstavljene so bile samo vrhunske trofeje uplenjene divjadi od leta 1935 do vključno 1965. Pogoji glede moči razstavljenih trofej so bili za koroške razmere postavljeni zelo visoko, razen za gamse. Tako naj bi imelo razstavljeno rogovje jelenov najmanj 175 točk po modificirani Nadlerjevi formuli, srnjakovo najmanj 350 g teže in gamsovi roglji nad 105 točk. Tega pa se v celoti niso držali.

Razstavljenih je bilo 32 jelenjih trofej, od katerih je bila najmočnejša 194,7 točke. Poprečje razstavljenih jelenjih trofej je bilo 174 točk. Vedeti je treba, da je Koroška visokogorska dežela in da njihovih jelenov ne moremo primerjati z našim hribskim oziroma ravninskim jelenom, ker ima Koroška za jelenjad neprimerno težje življenjske pogoje. Kljub temu so na Koroškem uplenili v letu 1964 skupaj 3186 jelenov.

Gamsjih rogljev je bilo razstavljenih 183, od tega 30 trofej z nad 110 točk in 7 trofej z nad 115 točk, tj. z zlato medaljo. Najmočnejša gamsova trofeja ima 125,4 točke. Število dobrih gamsjih trofej potrjuje dobro lovsko gospodarstvo Koroške, ki ima izvor predvsem v tradiciji in tudi v strogih lovskih predpisih.

Izredno veliko število dobrih srnjačjih trofej potrjuje kvaliteto te divjadi. Od 283 razstavljenih trofej jih ima polovica več kot 115 točk, najmočnejša med njimi pa ima 140,17 točke. V Avstriji je oblastveno urejeno vsakoletno pregledovanje in ocenjevanje trofej. Vsako izmikanje temu pregledu je pod kazensko odgovornostjo v korist občine in s posledicami za nadaljnje izvajanje lova in zakupne pravice.

Posebnost razstave je bila v bogatem in zanimivem načinu prikazovanja lovske zgodovine Koroške. Najdbe iz prazgodovinske in keltsko-rimske dobe dokazujejo, kako daleč v preteklost segajo korenine koroškega lova. Napisi in podobe so kazale Koroško v pravnem pogledu v srednjem veku in vodile obiskovalca preko dvornih in fevdalnih lovov v mlajšo preteklost. Tudi razvoj načinov lova in tehnike ter lovskega orodja in orožja, nožev, pasjih vpreg, opreme za sokolarjenje, rogov za smodnik in pušk je bil sistematično prikazan. Razstavljene umetnine so bile vstavljene v celoto s finim občutkom in to slike, plastike, skice, rezbarije iz zgodnjega baroka in sedanjosti ter vmesnimi dobami v skrbno izbrani kompoziciji, ki hkrati kaže raznovrstne zveze v davni med lovom in umetnostjo. Različni domači pribor, okrašen z lovskega motivi, kaže, kako je vplival lov zlasti ob koncu roko-

koja v rastoči meri na ljudsko umetnost in obrt alpskih dežel. Vse isto in podobno lahko ugotavljamo tudi pri nas v Sloveniji. V več primerih sedanji moderni umetniški in obrtniški izdelki dokazujejo, da je ta vpliv še danes živ.

Razstavljen je tudi kožuh medveda, ki je bil uplenjen letos aprila pri Borovljah. Potem so uplenili še drugega medveda pri Železni Kapli. V zvezi s tem se je razvila diskusija v korist zaščite medveda.

Razstava sicer ni bila pestra za nelovce, ni privlačno demonstrirala narave za širši krog obiskovalcev, kot smo tega navajeni pri nas. Dokazala pa je visoko etično stopnjo in lovsko disciplino, predvsem pa kulturno umetniško sposobnost organizatorjev, za kar jim iskreno čestitamo.

Ivan Fabjan

Kosilnica ju je poškodovala

Ob letošnji košnji je stroj srnici zarezal vrat in sprednjo nogo, srnjačku pa odrezal na zadnji nogi parkeljce. Z vso skrbjo smo jima izprali rane, ju prevezovali in hranili z mlekom na dudko. Po trimesečni negi in oskrbi sta ozdravela in kmalu zopet odideta v prostost, v lovišče.

Stanko Lukman,
LD Starše
na Dravskem polju

Foto St. Lukman

Škoda zaradi poplav v loviških lovno-gozdnega gospodarstva »Jelen«

»Lovec« je v avgustovi številki prinesel poročilo od 23. junija t. l. o škodi, ki jo je prizadejala letošnja poplava loviščem v Vojvodini. Ker do tedaj poplave še ni bilo konec, se je škoda še večala. Bilten Lovno-šumskega gazdinstva »Jelen« — Beograd prinaša v julijski številki podrobno poročilo o škodi, ki jo je poplava prizadejala temu gospodarstvu v kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu in lovstvu.

Uničenih je bilo 1100 kosov jelenjadi, 380 kosov srnjadi, 490 divjih prašičev, 4000 fazanov, 1300 zajcev in 1000 močvirnih ptic. Vsa škoda na uničeni divjadi je ocenjena na 399 540 000 din. Rešili so 290 divjih prašičev, 320 kosov srnjadi in 560 kosov jelenjadi. Stroški za reševanje divjadi so ocenjeni na 9 340 000 din. Zaradi visoke vode se je divjad zbrala v večjem številu na majhnih vzpetinah, ki so kot otočki štrleli iz vode. To divjad je bilo seveda treba krmiti, krmiti pa je bilo treba tudi rešeno divjad. Tako je bilo porabljenih 520 000 kg različne hrane v vrednosti blizu 44 200 000 din. Škoda zaradi izostalega lovskega turizma in gojitvenega odstrela je ocenjena na 129 850 000 din.

Tako znaša skupno lovska škoda v loviških lovno-gozdnega gospodarstva »Jelen« — 582 840 000 din, medtem ko je vsa druga škoda (kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, vozni park, zgradbe itd.) tega gospodarstva ocenjena na preko 6 milijard 600 milijonov dinarjev. Kakšna je bila šele škoda v vseh loviških Vojvodine, si je težko predstavljati.

-elf-

Skobci

Letos 19. maja sem se zarana odpravil v lovišče za gnezdi ujed. Na gozdni cesti opazim iztrebke ujede. Sprva sem mislil, da je tam katera prenočila. Kmalu pa opazim perje škrljanca. Zato iščem dalje in pod nekim hrastom najdem perje ujede. Takoj mi je bilo jasno, da sem v bližini gnezda skobcev. Po pregledovanju drevja sem ga kmalu opazil. Udarim nekajkrat po deblu smreke, a iz gnezda se nič ne pokaže. Gledam dalje po smrekah in odkrijem drugo gnezdo. Tudi v njem se po udarcih ni nič zganilo. Vrnem se k prvemu gnezdu in stresem suho drobno jelko, ki je stala tik ob smreki. Iz gnezda šine rjava ptica, sede dobrih pet metrov od gnezda, se močno iztrebi

in se takoj vrne na gnezdo, čeprav me je videla. Popoldne pošljem na smreko brata, ki mi pove, da je v gnezdu pet jajc. Obvestil sem soseda lovca, da bi postrelil skobce. Neko popoldne potem sva uplenila samico. Samec se kljub klicem ni pokazal. Jajca sem položil domači golobici, ki je čez tri tedne izvalila štiri mladiče, a jih je po nervoznem stopicanju na gnezdu pohodila. To so bili moji prvi skobci, ki sem jih hotel vzgojiti.

Ivan Verbič ml.,
Male Dole 44, p. Vojnik

Pojasnilo k tekstu Staneta Mlinarja, pod naslovom »Grenki spomin na svetlo noč« v »Lovskem oprtniku« 7. št., 218. stran. V tej zgodbi smo v zadnjem odstavku pridjalski splošen opomin »... če se lovec preveč 'ogreva' iz steklenice...«, namesto avtorjevega »Clovek s podporo lovske žilice in ob slabši vidljivosti tudi kaj vidi...«, ker se nam je zdelo prvo aktualnejše. Naša kratka stilizacija pa je žal tudi dvoumna in bi lahko prizadela avtorja, kar naj nam oprostijo.

Uredništvo

Literatura

»Zviti lovec«

Pred kratkim je izdala založba Mladinska knjiga delo češkega pisatelja Karla Novyja »Zviti lovec«. Pod tem naslovom opisuje avtor življenje lisice, ki se v srečanjih s človekom bori za svoj obstanek. Pisatelj riše usodo lisice, ki se je še mlada strgala z verige in z ovratnikom, kot znakom suženjstva, ušla lovskemu čuvaju v kraju, kjer domala ni bilo lisic. Iz pestrh in živih scen odsevajo vse reve in težave lisic v borbi za preživljanje in življenje, nenehno bežanje pred oboroženim človekom, srečna srečanja s sovrstniki in drugimi gozdnimi živalmi, skrb za zarod ter vse do končnega smrtnega strela. Življenjske tegobe izvabljajo bralca večkrat sočutje do povsod preganjanega divjega bitja, ki ni drugega zakrivilo, kot da hoče živeti. Zaradi njenih vragolij in ropanj po kmetijah med perutnino jo vsa okolica preganja, da jo iztrebi in zato tudi bralcu simpatija do drznega roparja in tatu plahni. In vendar, ko šepasti lisjak konča pred puško, nam ga je skoraj žal in v večna lovišča si vzame košček našega srca. Saj je s svojimi tankimi čutili, spretno-

stjo in prebrisanostjo pa tudi s srečo tolikokrat ukanil razumne- ga in tako nadmočnega človeka. Razgibani in pestri so opisi do- gajanj in razpoloženj, ki jih po- udarjajo in oživljajo spremljajoče jih risbe. Pred bralcem vstajajo čudovite slike gozda, njegovega prebujanja, spreminjanja, umira- nja, napetosti in spokoja v njem, mrzlih sap in toplega zavetja. Opis pomladi in sožitja lisice z jazbecem v prosti naravi so bral- cu poseben užitek. Knjiga nudi mnogo prijetnega branja tako mladim kakor starejšim ljubite- ljem prirode. Pa tudi našim lov- cem pove marsikaj zanimivega za spoznavanje tega »zvitega lovca«.

Dušan Skok

Iz lovske organizacije

Jamstveno zavarovanje inozemskih lovcev — obvezno

»Lovec« je že v 4. letošnji šte- vilki na 100. strani v članku »Pavšalni lovski turizem« poročal o jamstvenem zavarovanju ino- zemskih lovcev. Na seji uprav- nega odbora LZS 9. oktobra t. l. je bilo ponovno poudarjeno, da je to zavarovanje obvezno za vsa- kega inozemskega lovskega gosta, ki lovi v loviščih lovske družin Slovenije.

Lovska zveza Slovenije je 1. ju- nija letos sklenila z Zavarovalnico »Ljubljana« pogodbo in tudi pla- čala premijo za lov. leto 1965/66. Po tej pogodbi je vsak inozemski lovec — pavšalist ali dnevni — jamstveno zavarovan, če plača enkratno pristojbino 2 dolarja oz. ekvivalenten znesek v drugih tu- jih valutah. Zavarovan je za ško- do, ki jo pri izvrševanju lova po- vzroči osebam — jugoslovanskim državljanom ali premoženju naših državljanov — in sicer za poškod- be oseb do 10 milijonov dinarjev, za škodo na imetju pa do 3 mili- jonov dinarjev. Zaščiteni so torej izključno naši državljanji in nji- hova imovina, zato nobenega ino- zemca ne opravičuje od obvezno- sti plačila tega prispevka kakršno koli drugo njegovo zavarovanje. S plačilom tega prispevka je ino- zemski lovski gost zavarovan za vse love, ki se jih udeleži v lov- skem letu.

Lovska družina zaračuna prispe- vek za zavarovanje lovcu pavša- listu ob plačilu pavšala, dnevne- mu gostu pa pri obračunu in mu

Člani LD Sladki vrh pred svojim domom

izda potrdilo na obrazcu, ki ga je založila Lovska zveza Slovenije. Iztavitelj pojasni inozemcu, da to potrdilo velja do konca lov- skega leta, tj. do 1. aprila in sicer v katerem koli lovišču LD Slo- venije, kjer bi morda še lovil v tekočem lovskem letu.

Lovska družina nakaže prejeti prispevek za zavarovanje z obra- čunom na devizni račun Lovske zveze Slovenije, oz. na obrazcu obračuna pojasni, v kateri LD je inozemec plačal zavarovanje.

V primeru nesreče oz. povzročene škode lovška družina to prijavi področni postaji Ljudske milice, oškodovanec pa naslovi odškod- ninski zahtevek na LD in ta preko LZS Zavarovalnici »Ljub- ljana«.

-elf-

Lovski dom na Sladkem vrhu

Prav na severnem koncu sloven- skih goric, med sadovnjaki, vi- nogradi, polji in gozdovi so si člani LD Sladki vrh zgradili lov- ski dom. Kilometer od sladkogor- ske tovarne papirja, ob avtomo- bilski cesti stoji ta dom, kamor dnevno zahajajo mnogi izletniki, turisti, gostje in lovci, da se okrepčajo s pristno štajersko kap- ljico in prigrizkom domačih spe- cialitet, zraven pa razvedre na svežem zraku. Lovski dom stoji na lepi razgledni točki; odprt je vsak dan.

Dne 16. avg. 1964 je bil dom slo- vesno odprt ob navzočnosti čla- nov domačih in sosednih lovske družin ter okoliških prebivalcev, zastopnikov družbeno političnih

Starešina LD Sladki vrh Jože Nekrep govori ob otvoritvi

Predsednik LZ Maribor Lojze Briški predaja starešini LD Sladki vrh Jožetu Nekrepu ključ doma in mu čestita

organizacij kraja kakor tudi zastopnikov LZ Maribor, predsednika Briškija in Lipka, predsednika občinske skupščine Maribor-Center, Žlendra, direktorja slad-

kogorske tovarne Filipiča in drugih. Ob tej priložnosti je lovska družina razvila tudi svoj prapor, za katerega so prispevale LZ Slovenije, LZ Maribor, sosednje lovske družine in družbeno politične organizacije kakor tudi člani sami. Isti dan je bilo meddružinsko ekipno streljanje na umetne golobe. V lovski dom in okolico je bilo vloženih okrog 26 000 prostovoljnih delovnih ur, medtem ko je kolektiv sladkogorske tovarne prispeval 2 milijona dinarjev. Med samo gradnjo sta se ponovno združili LD Jakobski dol in LD Sladki vrh. Tako je skupno lovišče v izmeri 3974 hektarov lepo zaokroženo, z dobrim staležem divjadi, gospodarsko močno in 28 člani, med temi z dvema častnima. Družina sedaj gradi svojo fazanerijo, člani pa tudi sami uspešno vzrejajo fazane iz jajc prekošenih gnezd. Družina redno prireja družinska, meddružinska in medbazenska strelska tekmovanja. Tako je na tem koncu Slovenskih goric stalno živahno. Člani družine imajo poleg dela v lovišču tudi mnogo zabave v prijetnem lovskem domu.

A. J.

Proslava LD Šoštanj-Topolšica

Dne 5. sept. 1965 smo se zbrali člani LD Šoštanj-Topolšica pri svoji lovski koči na Studenskem vrhu v Belih vodah ter proslavili

20. obletnico osvoboditve, 10. obletnico ustanovitve sedanje družine ter 10-letnico zgraditve koče. Zbranim je spregovoril starešina, prvoborec Lazo Zrnič, ki je v kratkem orisal slavne boje partizanskih enot od leta 1941 do osvoboditve in napore lovcev-partizanov, ki jih je od sedaj večletnih kar polovica sodelovala v NOV. Z enominutnim molkom smo počastili spomin vseh padlih in umrlih lovcev.

Proslava je bila ob brezhibni organizaciji, lepi sončni nedelji in lepota okolice za vse udeležence nepozabno doživetje.

Ivo Napotnik

Za prvenstvo gorenjske lovske zveze

V nedeljo 26. septembra t. l. je bilo na kranjskem strelišču v Struževem ob izredno slabem vremenu strelsko tekmovanje na umetne golobe in tarčo srnjaka za prvenstvo gorenjske lovske zveze. Na umetne golobe se je od skupno 27 lovskih družin pomerilo 10 ekip, v tarčo srnjaka z malokalibrsko puško pa 12 ekip. Vsako ekipo so sestavljali po trije strelci. Na tarčo srnjaka je vsak strellec oddal iz prostega stava na 50 m po pet strelcev, vsak član ekip na umetne golobe pa je streljal na 10 golobov.

Rezultati streljanja s kroglo:

Ekipa:

1. LD Jošt (Jože Klemen, Marjan Fabjan, Lojze Papler) — 183 točk;
2. LD Kranjska gora (Rudi Robič, Peter Robič, Anton Tarman) — 182 točk;
3. LD Tržič (Franc Meglič, Jakob Markelj, Franc Primožič) — 176 točk.

Posamezniki:

1. Jože Klemen, LD Jošt — 63 točk,
2. Marjan Fabjan, LD Jošt — 62 točk,
3. Lojze Gerlevc, LD Poljane — 62 točk.

Rezultati v streljanju na umetne golobe:

Ekipa:

1. LD Jošt (Jože Klemen, Ivan Fabjan, Milan Levičnik) — 26 sestreljenih golobov,
2. LD Senčur (Jože Kirbiš, Slavko Velikanje, Aldo Zorzut) — 23 sestreljenih golobov,
3. LD Udin boršt (Tine Hočevan, Ignac Ažman, Franc Grašič) — 21 sestreljenih golobov.

Posamezniki:

Ker so najboljši posamezniki sestrelili vsak po 10 golobov, so se med seboj ponovno pomerili in se razvrstili:

1. Jože Klemen, LD Jošt,
2. Ivan Fabjan, LD Jošt,
3. Vinko Pristov, LD Bled.

Foto I. Napotnik

Naslov prvaka gorenjske lovske zveze v obeh disciplinah si je torej priboril Jože Klemen iz LD Jošt.

Na zaključku tekmovanja je spregovoril predsednik gorenjske lovske zveze Ivan Cvar, ki je poudaril pomen tega tekmovanja, Franci Primožič, predsednik strelske komisije, pa je najboljšim ekipam in posameznikom izročil nagrade in darila.

Tekmovanje je pokazalo, da Gorenjci niso samo dobri strelci s kroglo, ampak da so tudi v streljanju na umetne golobe napravili korak naprej.

-elf-

Zvišane cene za dvoglede z Japonske

Lovce, ki so naročili japonske dvoglede pri Lovski zvezi Slovenije, obveščamo, da so se prvotno predvidene cene zaradi spremembe tečaja konvertibilnih valut zvišale.

LZS je devize za daljnoglede nakazala že 26. junija 1964, pošiljka pa je prispela na Reko šele 23. septembra 1965.

Po odloku o obračunavanju tečajnih razlik (Uradni list SFRJ, št. 33/65) smo dolžni razen prvotne cene, carine in dobavnih stroškov plačati še tečajno razliko in sicer 500 din za vsak dolar. Zato se cene ustrezno zvišajo in sicer za: dvogled 7×50 na 31 800 din, dvogled 8×40 na 26 850 din in dvogled 8×30 na 24 850 din.

Lovska zveza Slovenije

Jubilanti

Franc Grajner, 60-letnik, član LD Trbovlje. Če izkušenega mornarja imenujemo morski volk, je to naš Francelj v zeleni bratovščini. Že 40 let je aktiven lovec, prav toliko let pa vodi tudi pse na brakadah. Mnogo dobrih psov nam je vzgojil in izšolal, saj jim je kakor drugi gospodar, ki jih zna pridobiti pa tudi porabiti. Odlično pozna in oponaša vse vrste klincev divjadi. Neštetim je naredil klice za jerebe, srnjaka in zajčja večala za lisico. Neznane mu niso lisičine in jazbine in vse leto se pripravlja na brakade, ko bo zopet vodnik goničem, ki nam bodo s svojim zvonenjem dajali toploto in užitek.

Dragi Francelj, od srca želimo, da boš še dolgo v naši sredi in Ti kličemo še na mnoga zdrava leta!

Lovci LD Trbovlje

Tri lovske korenine z 248 leti, člani LD Višnja gora

Lovska družina Višnja gora je v začetku septembra letos na slavnostni seji podelila častne diplome najstarejšim svojim članom, lovskim tovarišem Janezu Kahnetu, Petru Zaviršku in dr. Francu Žekarju.

Najstarejši med njimi, **Janez Kahne**, star 86 let, je postal lovec že v Ameriki, kjer je živel dalj časa, sedaj pa je že 20 let v Višnji gori in vseskozi aktiven član lovske družine. V posebno zadovoljstvo mu je lov na lisice.

Peter Zaviršek je star 84 let; ko je bil star 15 let, je ustrelil prvega zajca, ob 82-letnici pa zadnjega, leta 1963, ko je prenehal z lovom, ker pač ne zmore več hoje po hribih.

Tretji slavljeni, **dr. Franc Žekar**, je star 78 let. Že leta 1908 je kupil lovsko puško in takrat postal aktiven lovec. Na lovu je prehodil vse gozdove od Višnje gore do Polhovega Gradca ter okrog Ljubljane. Kljub razmeroma visoki starosti je še vedno aktiven lovec.

Uglednim slavlencem želimo še dosti krepkih, zdravih let!

LD Višnja gora — T. Koren

Avgust Jauk 70-letnik, član LD Cankova, ustanovitelj in dolgoletni starešina prejšnje LD Pertoča ter dolgoletni član UO LZ Pomurje. Od rane mladosti se je od svojega očeta učil lovskih veščin po lepih goriških loviščih. Organiziran in vzoren lovec je od leta 1920. Vložil je mnogo truda za dvig zapuščenih pomurskih lovišč. S šaljivo in resno besedo

je prispeval k dobrim sosedskim odnosom in k pravilni vzgoji mladih lovecev. Odlikovan je bil z Znakom za zasluge.

Spoštovanemu lovskemu tovarišu želimo ob življenjskem jubileju in 45-letnici lovskega udejstvovanja še mnogo let lovskih užikov in veselja med goriškimi lovci!

Člani LD Cankova

Mirko Čačinovič-Papa, član LD Murska Sobota, praznuje ta mesec svoj 74. rojstni dan. Začel je kot gonjač na lovih pri takratnem grofu, 1918. l. pa se je jel baviti z lovom sam. Vsa leta je bil zgleden lovec in gojitelj divjadi, zlasti fazanov in jerebic. Jubilant je ustrežljiv gostilničar iz Rakičana, vever lovski tovariš in čeprav ima

težave s hojo, se redno udeležuje lovov.

Dolgoletnemu in zglednemu članu družine želimo še mnogo zdravih in vedrih let ter dober pogled!

B. Radišič,
LD Murska Sobota

Jurij Ocepek, 80-letnik, član LD Griže in 58 let lovec. Že leta 1909 je bil zapriseženi lovski čuvaj za lovišče Tabor v Savinjski dolini. Iz Tabora je pritesaril k svoji ženi v griško lovišče že pred prvo svetovno vojno in se še vedno svež in krepak udeležuje vseh skupnih lovov ter se ne straši hribov in strmin. Svoj letni občni zbor je imela družina v njegovi hiši nad vinsko kletjo in ga nadaljevala v kleti. Dragemu tovarišu Juriju želimo, da bi lovsko družino povabil v svojo gostoljubno hišo in klet tudi ob svoji 90-letnici!

Lovci LD Griže, I. D.

Ing. Marjan Šebenik se je srečal z Abrahamom. Lovci Goriške ga že poznajo od priključitve Slovenskega primorja k SFRJ kot pionirja primorskega lovstva. Kot dolgoletni funkcionar LZ Gorica je vložil vse svoje moči in znanje v korist našega lovstva. Takšen, dragi Marjan, ostani še za naprej. Ob tem jubileju Ti želimo še mnogo let uspešnega delovanja v zeleni bratovščini in obilo lovskih užitkov!

Člani LD Nova Gorica

Martin Gajšek — sedemdesetletnik, član LD Sentjur pri Celju. Jubilar, naš stric Martin, je lovec že 50 let. Na zadnjih pogonih je strokovnjak za lov na divjega petelina. Stric Martin, želimo Ti še dolgo dober pogled in mnogo zdravih lovskih let!

Lovci LD Sentjur pri Celju

Umrli

Lojze Štimnikar, član LD Bled, je v 64. letu starosti v svojem vrtu nenadoma preminul. Bil je koroški borec, vedno naprednega mišljenja. Po osvoboditvi je bil vsa leta funkcionar družine in je vedno prijel za delo, kjer je bilo najbolj potrebno. Največ je lovski organizaciji pomagal pri vzgoji lovskega kadra. Odlikovan je bil z Znakom za lovske zasluge in Ordenom za delo. Vedremu in iskrenemu lovskemu tovarišu časten in trajen spomin!

Lovci LD Bled
M. Kelih

Jože Matko, član LD Otočec ob Krki, 53 let star. Dobrega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Člani LD Otočec

Janez Jože, častni starešina LD Sentjur pri Celju, odlikovan z Znakom za zasluge. Priznani kinolog in odličen lovski tovariš je po dolgotrajni bolezni zapustil lovske vrste. Zglednemu lovcu in iskrenemu tovarišu trajen in časten spomin!

Lovci Sentjur pri Celju

Jože Klenar, član LD Ljutomer, komaj 62 let star. Pokojnik je sodeloval v NOB in je bil pri njem bunker z zavetiščem za borce, ki so jih preganjali Nemci in Madžari. Lovec z dušo in srcem je požrtvovalno sodeloval pri vseh lovskih akcijah, posebej pa pri velikih skupnih lovih. Mimo vzornega lovca in gojitelja divjadi je bil odličen kmetovalec in vinogradnik, ki je omahnil sredi svojega dela. Zglednemu lovcu in iskrenemu tovarišu bodi trajen in časten spomin!

Lovci LD Ljutomer —
J. Ivanjšič

Jože Klanjšek - Vasja, član LD Moravče, narodni heroj in prvoborec, požrtvovalni in priljubljeni lovski tovariš in sodelavec za dvig lovišča, je podlegel nesreči. Ohranili ga bomo v častnem spominu, posebej pa se ga bomo spomnili vsako leto na strelskih tekmah, ki jih bo družina prirejala kot »Vasjev memorial«.

LD Moravče

Lovska kinologija

NAVODILA
za paritev lovskih psov in prijavo legel

1. Pogoji za paritev je, da sta psi- ca in plemenjak vpisana v jugo- slovansko rodovno knjigo, ne pa samo v Register mladih psov. Plemenjak in psi- ca **morata biti pred paritvijo ocenjena po zunanosti in doseči oceno vsaj »dobro«**, da dosežeta vpis v rodovno knjigo. Plemenjaka določi pristojna pasemska organizacija po prejemu seznama plemenjakov. Psi- ca mora biti stara najmanj 14 mesecev in se sme pariti šele, ko se drugič goni. Plemenjak mora biti star najmanj 18 mesecev.
2. Vzreja lovskih psov mora biti smotna, zato mora rejec brez- pogojno in pravočasno izposlovati od pristojne pasemske organiza- cije dovoljenje za paritev. Pasem- ska organizacija določi za psi- co primerne plemenjake. Zato si mora vsak rejec pravočasno in ne zadnji trenutek preskrbeti dolo- čitev plemenjaka za svojo psi- co.
3. Predpisane tiskovine za pri- javo paritve in legla se dobe pri kinoloških odsekih lovskih zvez, pri pasemskih organizacijah in pri Kinološki zvezi Slovenije.

4. Ob paritvi psice izpolni rejec **en izvod potrdila o plemenitvi na predpisani tiskovini**, ki ga morata lastnoročno podpisati lastnik plemenjaka in lastnik psice. Tako za plemenjaka kakor za psico je treba navesti **točne vpisne številke jugoslovanske rodovne knjige**. Če pa lastnik še ni prejel rodovnika in ne ve za številko vpisa, navede vpisne številke Registra mladih psov in zapiše prejeto oceno zunanosti na pregledu ob navedbi kraja in sodnika ter datuma ocene. Potrdilo o plemenitvi je takoj poslati Kinološki zvezi Slovenije, Ljubljana, Župančičeva ul. 9/II, poštni predal 349, zaradi objave v »Lovcu«.

5. Prijave paritve in legla je pisati čitljivo, po možnosti s strojem, da se prihrani nepotrebna korespondenca in zamudno ugotavljanje podatkov.

6. Prijava legla se mora predložiti na predpisanih tiskovinah v **dvojniku** najkasneje v treh mesecih Kinološki zvezi Slovenije. Prijavo legla je treba točno izpolniti s čitljivo pisavo v vseh rubrikah. Vzreditelj jo lastnoročno podpiše. Zaporednih števil mladičev ni treba zapisati, ker izpolni rubriko »Številka registra mladih« in rubriko »Številka rodovne knjige«, vodstvo Registra mladih oz. rodovne knjige. V prvem leglu smejo ostati le **4 mladiči**. V nadaljnjih leglih pa šest mladičev. Imena mladičev se morajo začeti z isto začetno črko oz. glasom in naj bodo slovenska. Izbira črk je prepuščena vzreditelju.

7. Pri vpisu mladičev naj se v prijavi legla vpiše vsak mladič v posebno rubriko prijave in sicer najprej mladiči moškega spola nato pa mladiči ženskega spola, oboji po abecednem redu. Vsakega mladiča naj se v rubriki »opis mladiča« na kratko opiše po zunanosti — barvi dlake.

8. Od iste psice se lahko vpiše v Register mladih psov samo eno leglo na leto.

9. Rejci, ki mladičev ob predložitvi prijave legla še niso prodali, morajo naknadno javiti Kinološki zvezi Slovenije točen naslov lastnikov mladičev, da se evidenca dopolni.

10. Lastnike vseh čistopasemskih lovskih psov opozarjamo, da morajo ob poginu psa (psice) **brezpogojno vrniti dokumente Kinološki zvezi Slovenije**.

11. Ob prodaji psa (psice) je dokument poslati Kinološki zvezi Slovenije zaradi zabeležbe prenosa lastništva na dokumentu in v evidenci.

12. **Prijava in zaščita psarne.** Rejec ali lovska družina, ki želi zaščititi svojo psarno, jo mora pi-

sмено prijaviti Kinološki zvezi Slovenije. V prošnji za zaščito psarne je navesti tri slovanska imena, ker je možno, da je eno ali drugo ime že zaščiteno. Ob prijavi psarne je tudi nakazati pristojbino za zaščito psarne v znesku din 600.— na tekoči račun pri Mestni hranilnici ljubljanski »št. 501-620-709-4-1554 Koritnik KUS Viktor«.

13. Za plemenjaka ali plemenjakinjo naj se porabi

a) le psa in psico, ki imata rodovnik, torej sta bila ocenjena po zunanosti in dosegla vsaj oceno »dobro« in s tem vpis v jugoslovansko rodovno knjigo;

b) psa in psico, ki sta dokazala na preizkušnji naravne zasnove ali tekmi tudi svojo lovsko uporabnost, kajti le taka paritev obeta zaželeno potomstvo.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Jasna Graničarska JRJos 274, bila na tekmi — Runo JRJos 241, bil na tekmi, leglo bo 8. 11. 1965. Vzreditelj Anton Cesar, Gradišče 10, p. Slov. Gradec.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Sava JRPki 2076, je bila na tekmi — Bori JRPki 2826, bil na tekmi, leglo je bilo 12. 7. 1965. Vzreditelj Alojz Gregorič, Prvačina 18, Nova Gorica.

Hanoveranski barvarji:

Hera v. d. Hofalm JRBl H 37 — Hollein v. Hochreichardt JRBl H 34, leglo je bilo 11. 10. 1965, vzreditelj Rudi Kravanja, Snežnik, p. Stari trg pri Ložu.

Posavska goniča Foto H. Vadnov

Asta v. Ratzenegg (Beba) JRB 41 H — Bergl v. Gastein JRB 38 H, leglo je bilo 8. 10. 1965, vzreditelj Zavod za gojitev divjadi »Jelen«, Stari trg pri Ložu.

Braki jazbečarji:

Aga Ortneska JRBj 1599 — Bodo JRBj 1480, bil na tekmi, leglo bo 9. 11. 1965, vzreditelj Lovska družina Velike Poljane, p. Ortnek.

Asa Ortneska JRBj 1600 — Bodo JRBj 1480, bil na tekmi, leglo je bilo 27. 10. 1965, vzreditelj Lovska družina Velike Poljane, p. Ortnek.

Kinološka zveza Slovenije

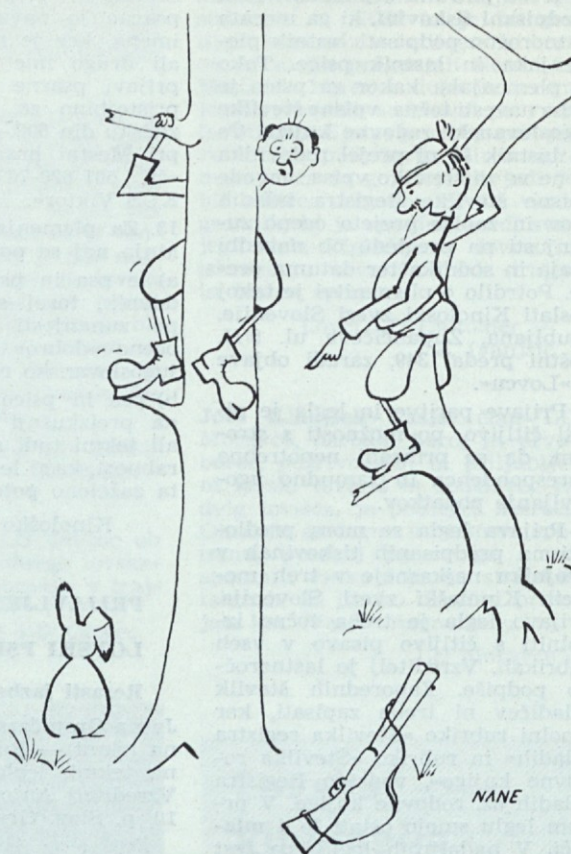

Španjeli

Foto M. Dobravec

»... pa še za ta staro...«

»Ti, saj je samo zajec — ko bi bil to vedel, bi bil vzel puško gor.«

Sporazum o razorožitvi

**Lovci, lovske družine, bliža se zima,
ali so krmišča za divjad pripravljena?**

Društvo ljubiteljev ptičarjev

priredi v nedeljo

7. novembra 1965 v Cerknici

že peto

preizkušnjo

vseh vrst lovskih psov po krvnem sledu pod pokroviteljstvom Lovske zveze Slovenije. Zbirališče je ob osmih na trgu v C e r k n i c i, od koder bo odhod v Loško, to je predel lovišča LD Cerknica. Lovci, ogledajte si to preizkušnjo psov in se prepričajte o koristnem delu psa krvoslednika.

DLP